

BELEIDSINSTRUMENTEN EN EXTREMISTISCHE WERELDBEELDEN

Een verkennend rapport - Samenvatting

Maria Vliek & Martijn de Koning

14 november 2020
Afdeling Islamstudies
Faculteit Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen
Radboud Universiteit Nijmegen

© 2020. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Auteursrechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het WODC.

Samenvatting

Inleiding

Dit onderzoek is verricht in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Met het onderzoek naar beleidsinstrumenten en extremistische wereldbeelden wil de overheid inzicht krijgen in de door haar beoogde werking van beleidsinstrumenten voor de groep van ideologisch of religieus gemotiveerde terroristen, al dan niet in vergelijking met andere extremistische groepen. Tevens wil de overheid inzicht krijgen in hoe extremistische groepen dergelijke beleidsinstrumenten percipiëren en wat de uitwerking ervan is op hen. In deze samenvatting bespreken we de achtergrond, uitvoering en bevindingen van het onderzoek.

Achtergrond en probleemstelling

Dit beleidsonderzoek gaat over hoe verschillende extremistische groepen of individuen beleidsinstrumenten van de overheid percipiëren, hoe zij daarop reageren en de relatie van dit overheidsbeleid met hun zelfidentificatie. Daarmee onderzoekt het de paradox van de moderne democratie: Hoe gaat een democratische samenleving om met de ondemocratische elementen in haar midden? Of het gaat om de inzet van repressieve middelen bij demonstraties, of om de re-integratieprogramma's voor terugkerende Syriëgangers, de overheid is te allen tijde actief betrokken bij de 'governance' van eventueel ondemocratische elementen. Omgekeerd reageren extremistische groepen op hun beurt weer op dit overheidsbeleid; een kernaspect van al dan niet extremistisch politiek activisme is het uitdagen van de status quo. Het is deze wisselwerking tussen overheid en extremistische groepen en individuen over de verschillende beleidsinstrumenten gericht op de betrokkenen die we in dit rapport beschrijven en analyseren.

Om deze wisselwerking te onderzoeken is in samenspraak met het WODC de volgende probleemstelling geformuleerd:

Welke werking beoogt de overheid met beleidsinstrumenten die zijn gericht op in overheidsbeleid als zodanig benoemde religieus gemotiveerde extremisten in vergelijking met andere extremistische groepen? Hoe percipiëren deze groepen dergelijke beleidsinstrumenten en hoe verhoudt zich dat tot hun handelen en zelfidentificatie?

Met deze formulering wordt rekening gehouden met het idee dat de betrokken groepen wellicht andere labels en concepten, of dezelfde labels en concepten op een andere wijze gebruiken dan de overheid. Tevens nemen we op deze wijze in acht dat de gebruikte

labels ook een weerspiegeling kunnen zijn van de beleidskeuzes en politieke debatten en daarmee een inhoudelijk deel van het beleid zijn (Fadil, De Koning, & Ragazzi, 2019; Lakoff, 2010). Dit onderzoek richt zich ook op een analyse van ervaringen van religieus gemotiveerde terroristen, maar de term extremisten wordt hier gehanteerd omdat er rekening wordt gehouden met het gegeven dat het in overheidsbeleid zelden gaat om de aanpak van geweld alleen, maar ook om preventie en een bredere aanpak.

Hier is een veelgebruikte driedeling van beleidsinstrumenten relevant bevonden: *sticks*, *carrots* en *sermons* (Bemelmans-Vidéc, Rist, & Vedung, 1998; Lascoumes & LeGales, 2007). Onder *sticks* worden vormen van repressie verstaan, *carrots* refereren positieve activerende middelen zoals subsidies en trainingen en *sermons* zijn vormen van aansporing voor goed burgerschap via publiekscampagnes en counter-narratieven. In dit onderzoek gaat het erom dat het beleid tegen terrorisme en extremisme bestaat uit een mix van *sticks*, *carrots* en *sermons* die wordt ingezet tegen terroristen en anderen. Het laatste deel van de probleemstelling is toegevoegd vanuit de observatie dat in het offerteverzoek van het WODC veel gewicht werd gegeven aan mogelijke vormen van zelfidentificatie, motivaties en percepties op het overheidsbeleid bij de betrokken groepen, hetgeen ook aansluit bij het wetenschappelijke debat over de '*sticks*, *carrots* en *sermons*' benadering (Hacking, 2004; Sayer, 2005).

Vraagstelling en operationalisering

Op basis van bovengenoemde overwegingen, richt dit onderzoek zich op de volgende vragen:

- *Wetenschappelijke inzichten en debatten*
Wat zijn de wetenschappelijke inzichten op het gebied van beproefde en nog niet beproefde maar in potentie werkzame beleidsinstrumenten met betrekking tot religieus of anderszins gemotiveerde extremisten?
- *Ervaringen met beleid*
Welke ervaringen zijn er in Nederland en in het buitenland met wat werkt qua *sticks*, *carrots* en *sermons* voor ideologisch of religieus gemotiveerde extremisten en onder welke condities, op welke wijze, in welke mate, op welke termijn en voor welke termijn? Welke wil, capaciteiten en gelegenheid vereist de effectieve en efficiënte toepassing van deze instrumenten? Wat is de juridische basis ervoor?
- *Interactie met de betrokken groepen*
Hoe verhoudt het beleid zich tot de zelfidentificatie en materiële en immateriële motivaties en percepties op overheidsbeleid van de betrokken groepen?
- *Hoe verhouden de bevindingen van onderzoeksvraag 1, 2 en 3 met betrekking tot de verschillende groepen, zich tot elkaar?*

Startpunt voor de analyse van het overheidsbeleid zijn de ervaringen en percepties van de betrokkenen zelf met betrekking tot de beleidsinstrumenten waar zij mee te maken krijgen. Meer specifiek wordt gekeken naar de interactie tussen extremistische groepen en het overheidsbeleid dat op hen gericht is. Zo wordt ook meegenomen hoe deze groepen zich verhouden tot de labels en beleidskaders die op hen gericht zijn (zoals extremistisch, radicaal, fundamentalistisch, enzovoorts).

Om zowel het multi-instrumentele beleid waar de betrokken groepen mee in aanraking komen als de groepen zelf te kunnen analyseren en daarbij de deelvragen te operationaliseren, wordt het analysekader dat is ontleend aan Dean's 'Analytics of Government' (Dean, 1999) en Death's 'Analytics of Counter-Conduct' (Death, 2010) gebruikt. Deze vijf aspecten volgen bewust niet exact de bovengenoemde vragen, maar geven aan welke verschillende operationele dimensies de afzonderlijke vragen hebben die relevant zijn voor het beantwoorden van de probleemstelling.

1. Wat is het oogmerk van het huidige beleid (hoofdstuk 2)? Waar is het beleid op gericht en waar antwoordt het op? Met andere woorden, hoe maakt de overheid van bepaalde fenomenen een object van recent beleid? Beleid komt niet uit de lucht vallen. Er is altijd sprake van een of meerdere concrete aanleidingen, waarbij bepaalde zaken worden uitvergroot en andere on- of onderbelicht blijven. Waartegen en tegen wie richten de verschillende beleidsmaatregelen zich en hoe vertaalt het oogmerk van het beleid zich in *sticks*, *carrots* en *sermons*? En als de overheid specifieke opvattingen, handelingen of manifestaties van de betrokken groepen problematiseert, welke alternatieve idealen en vergezichten staan daar dan tegenover?
2. Welke actierepertoires worden ingezet door de overheid en betrokken groepen (hoofdstuk 3)? Welke concrete beleidsmaatregelen worden er genomen? Welke reacties roept dit repertoire op en van wie; en hoe reageren de betrokken groepen daarop en vice versa?
3. Welke kennisregimes worden toegepast door de overheid en betrokken groepen (hoofdstuk 4)? Hoe onderbouwen overheden en betrokken groepen hun claims? Wat zijn hun kenniskanalen? Gaat het hierboven vooral om de inhoudelijke claims die gemaakt worden, hier kijken we vooral naar het type kennis en hoe deze gerationaliseerd en gelegitimeerd wordt in relatie tot het beleid gericht op de betrokken groepen. Wat zijn de reacties van de betrokken groepen en hoe reageert de overheid daar weer op?
4. Welke vormen van categorisering en (zelf-)identificatie worden gehanteerd (hoofdstuk 5)? Hoe categoriseert en labelt de overheid de betreffende groepen uit het onderzoek ('radicaal', 'extremist', 'terrorist', 'fundamentalist', enzovoorts), en hoe verhouden de betrokken groepen zich hiertoe? Welke ideeën over het zelf en over identiteit gaan schuil achter de verschillende aspecten van beleid die besproken zijn en hoe brengen deze vormen van beleid nieuwe identiteiten en subjectiviteit tot stand bij de betrokken groepen? Hoe geven de betrokkenen betekenis – hetzij expliciet in hun standpunten, hetzij impliciet – aan categorieën die hen worden opgelegd, zoals 'radicaal' en 'terrorist'.
5. Hoe verhoudt de werking van het overheidsbeleid gericht op zogeheten extremistische groepen zich tot de doelen, zienswijzen en werkwijzen van de betrokken groepen (conclusie)? Hier gaat het uiteindelijk mede op basis van de antwoorden op bovenstaande vragen, in evaluatieve zin over de wisselwerking tussen overheid, overheidsbeleid en de betrokken groepen.

Gedurende dit onderzoek is getracht om naast met de mensen uit de verschillende groepen, ook met beleidsmedewerkers te spreken om wederhoor te kunnen plegen en inzicht te vergaren in hoe verschillende beleidsinstrumenten worden ingezet. Dat is niet gelukt en derhalve ligt de focus op het beleid zoals dat door de betrokken groepen zelf wordt gepercipieerd, alsmede de verschillende beleidsdocumenten zelf.

Extremisme als veld

In dit rapport wordt extremisme als veld opgevat. In plaats van categorieën van bepaalde groepen te hanteren die ideologisch of wettelijk gezien extremistisch zijn, wordt het door deze benadering mogelijk om extremisme als zogenoemde 'zone van activiteit' te analyseren, zie ook Klandermans et al. (2016). Groepen, maar vooral ook individuen en standpunten kunnen dan in beweging worden waargenomen in plaats van als statisch bij een bepaalde ideologische stroming horend of per wetsovertreding.

Het overheidsbeleid aangaande extremisme staat voor een belangrijk deel in het teken van veiligheid en dat brengt specifieke kenmerken met zich mee. Verschillende onderzoekers hebben laten zien hoe in de recente Europese geschiedenis steeds meer maatschappelijke kwesties onderdeel worden van debatten en beleid over veiligheid en hoe veiligheid een steeds bredere betekenis heeft gekregen (Cesari, 2012; De Graaf, 2011). Zo zien we dat in de jaren '90 de veiligheidskwesties zoals die door de BVD werden besproken, niet alleen meer betrekking hadden op de dreiging van clandestien politiek geweld. Ook anti-integratieve en antidemocratische tendensen en sociale cohesie werden nadrukkelijker dan voorheen opgenomen in de jaarverslagen en rapporten van de BVD (Fadil et al., 2019). De zogeheten securitiseringstheorieën spelen een belangrijke rol in de analyses en verklaringen van dit proces.

Extremisme wordt vrij breed in de wetenschap gezien als een verzamelterm voor bewegingen die streven naar een homogenisering van de samenleving gebaseerd op dogmatische uitgangspunten, waarbij alle oppositie onderdrukt moet worden en minderheden onderworpen moeten zijn (Mudde, 2007; Schmid, 2013). Het gaat hierbij om groepen en individuen die op irreguliere wijze (dat wil zeggen, niet volgens liberaal democratische principes en wegen) hun doelen willen bereiken of waarbij die doelen zelf in strijd zijn met de principes van de liberaal democratische rechtsstaat. Het is lastig om kenmerken te vinden die specifiek en exclusief voorkomen bij extremistische groepen. Enkele elementen komen terug in de literatuur zoals het verwerpen van de rechtsorde en een voorkeur of legitimering van het gebruik van clandestien geweld (Olsson, 2020; Schmid, 2013, 2014), vormen van betekenisgeving over de wereld waarin monocausale relaties centraal staan en die vaak gericht zijn tegen religieuze, etnische en seksuele minderheden (Coolsaet, 2015; Lowe, 2017; Schmid, 2013) die als 'outgroup' worden bestempeld (Berger, 2018).

Bovengenoemde aspecten gelden voor extreemrechts, extreemlinks en jihadisme. Deze kunnen gezien worden als verschillende manifestaties binnen een extremistisch veld, die worden gedefinieerd vanuit een normatief en dominant politiek centrum dat zich overwegend als liberaal en 'mainstream' ziet. Binnen dat dominante centrum zijn er overigens meerdere partijen zoals politici, columnisten, wetenschappers die bezighouden met labelling; het is dus geen homogeen centrum. Temeer omdat ook de betrokken groepen zelf schermen met dergelijke labels. Met labels als extreem, jihadistisch, radicaal of ultra, politieke activisten worden benoemd die zich in woord of daad opstellen als oppositioneel en die zo aangeduid worden als potentieel gevaarlijk, afwijkend en subversief. Op basis daarvan wordt beleid gevormd om, zoals politici en overheidsinstellingen aangeven, zo de liberaal democratische orde te verdedigen (Mondon & Winter, 2020, pp. 58-60). Daarbij staan de verschillende groepen en individuen niet op gelijk niveau als het gaat om structurele posities in de Nederlandse geschiedenis en samenleving.

De casussen: Definitie en plaatsing in het extremistische veld

Om tot een concrete beantwoording van de probleemstelling te komen, zijn er drie casussen geselecteerd die zich in het extremistische veld bewegen. Voor deze selectie is uitgebreid onderzoek gedaan naar extreemrechts, extreemlinks en jihadisme, en specifiek naar de definities die de overheid (AIVD/NCTV) hanteert, die in verschillende beleidsonderzoeken naar voren zijn gekomen en hoe de wetenschappelijke literatuur deze behandelt. Op basis hiervan zijn drie casestudies geplaatst binnen het geschetste veld.

Rechtsextremisme

Dit rapport conceptualiseert rechtsextremisme in Nederland met de volgende kenmerken in het extremistische veld:

1. De volgende definitie, die de ideologie centraal stelt, wordt gehanteerd. Rechtsextremisme is: Een ideologie die autoritarisme, anti-democratie en uitsluitend en/of holistisch nationalisme omvat.
2. We erkennen de benadering van de AIVD: er moet sprake zijn van actiebereidheid en wetsovertredingen.
3. In het veld vinden we meer ideeën maar minder organisaties.
4. Rechtsextremisme wordt meer mainstream. Standpunten vinden politieke representatie.
5. Er is minder offline activisme, maar meer online activiteit en rekrutering.

In deze studie wordt Pegida Nederland als casus voor extreemrechts gepresenteerd. In het najaar van 2015 werd de Nederlandse beweging gestart met een demonstratie in Utrecht die volgens de website van Pegida Nederland 400 mensen trok. Tegenwoordig

trekt Pegida Nederland veel minder aanhang naar haar demonstraties. Ideologisch gezien richt Pegida Nederland zich voornamelijk tegen islam en moslim-immigratie en bekritisieren ze het politieke etablissement en de zogenoemde 'mainstream media'. Deze beschuldigen ze ervan ofwel te zwijgen over de 'islamisering' en 'omvolking' van Europa, ofwel deze actief te faciliteren. Ondanks dat Pegida Nederland door velen als 'marginaal' binnen het extremistische veld wordt gezien, is op basis van een analyse van de ideologie en standpunten, alsmede de observeerbaarheid van de interactie van Pegida Nederland en de verschillende overheidsinstanties, deze als casestudie gekozen voor dit onderzoek.

Linksextremisme

Dit rapport conceptualiseert linksextremisme in Nederland met de volgende kenmerken in het extremistische veld:

- 1 Het is gericht op sociale homogeniteit buiten de grenzen van de democratische staat.
- 2 Het is antipluralistisch – dogmatisch absolutisme van het eigen gelijk.
- 3 Verschuiving van anti-kapitalisme naar tegendemonstraties en antifascisme/antiracisme.
- 4 Minder organisaties, meer opportunistische aanhang.
- 5 Manifesteert zich, publiekelijk zichtbaar.

Hierbij is de Antifascistische Actie Nederland (AFA) als casus gekozen. De Antifascistische Actie Nederland ontstond in haar huidige vorm in 1992 uit verschillende krakers- en anarchistische groepen (Bray 2017). Vandaag de dag bestaat de organisatie voornamelijk uit verschillende lokale en internationale 'afdelingen'. Volgens verschillende verslagen uit de media bestaan deze afdelingen uit een kleine organisatie met een vaak aanzienlijke achterban (L'Ami 2018). Ze claimen verschillende doelen aangezien veel antifascisten ook activist zijn voor andere doeleinden dan antifascisme zoals anarchisme, het klimaat, anti-kapitalisme enzovoorts. In Nederland richt de AFA zich voornamelijk op extreemrechts, discriminatie en racisme. Onder de verschillende strategieën die de AFA hanteert, vallen het verstoren van demonstraties die zij als 'fascistisch' beschouwen, zoals die van Identitair Verzet of Pegida Nederland. Internationaal gezien schuwt AFA het plegen van geweld niet. Hoewel dit in Nederland minder van belang is, is er af en toe wel sprake van straatgeweld tijdens tegen demonstraties om 'extreemrechts' van de straat te houden.

Jihadisme NL

Dit rapport conceptualiseert jihadisme in Nederland met de volgende kenmerken in het extremistische veld:

1. Gezien als het meest extremistisch in beleid en ook in sommige wetenschappelijke studies.
2. In het gedachtegoed staan transnationale solidariteit en fundamentele verandering van de wereld voorop.

3. Er is actiebereidheid binnen en buiten de grenzen van de wet.
4. Het is antipluralistisch en kent een dogmatisch absolutisme
5. Netwerken als belangrijkste organisatorische verbanden.
6. In de marge van de samenleving en geen politieke of religieuze vertegenwoordiging.

Hoe jihadisme in Nederland er uitziet en zich manifesteert, is zeer dynamisch. Momenteel zijn er in Nederland geen organisaties meer zoals Sharia4Holland en BehindBars die zich openlijk bekennen tot het gedachtegoed van Al Qaeda en/of IS. Dit betekent dat de publieke zichtbaarheid van jihadisten op basis van hun eigen kanalen, netwerken en samenwerkingsverbanden veel minder is dan bij extreemrechts of extreemlinks: er is geen organisatie met een duidelijke identiteit en ook geen 'secretariaat' voor jihadistisch Nederland. De analyses van het jihadistische veld zijn daarom niet zoals bij het links- en rechtsextremistische veld gericht op specifieke organisatorische verbanden, maar op individuen en thema's (zoals mondiale solidariteit en strijd) waarbij ook gebruik wordt gemaakt van eerder verzameld onderzoeksmateriaal dat wel betrekking had op bovengenoemde organisaties.

Methodische verantwoording

Gezien de korte loop van dit onderzoek is er in eerste instantie gekozen voor een openbronnen onderzoek, waarin onder andere een social media analyse gedaan is. Op 17 februari 2020 werd begonnen met het verzamelen van data. Uitgangspunt hierbij was om alle beschikbare berichten vanaf 1 januari 2018 tot en met 11 september 2020 te analyseren voor de groepen Pegida Nederland, AFA Nederland en 'Jihadisme NL'.

Dit onderzoek heeft naast een analyse van beleidsdocumenten en social media kanalen van de betrokken groepen ook interviews verricht met diverse individuen. Het houden van deze interviews werd bemoeilijkt gedurende de beperkende maatregelen die zijn en waren opgelegd in verband met COVID-19. Daarbij was niet iedereen bereid om deel te nemen aan een onderzoek 'over extremisme'. Er zijn uiteindelijk 8 interviews afgenomen met betrokkenen, 2 met (voormalig) leden van Pegida Nederland, en 6 (waarvan één via chat) met betrokkenen van 'Jihadisme NL'. Voor Jihadisme NL is ook gebruik gemaakt van onderzoeksmateriaal uit het langjarige onderzoek van Project Islamic Mission met, grotendeels, nog niet eerder gepubliceerd materiaal (De Koning, Becker, & Roex, 2020). Hoewel verscheidene pogingen zijn gedaan om ook met AFA Nederland in contact te komen, hebben zij geen interesse getoond in deelname aan dit onderzoek.

Beleid gericht tegen radicalisering, extremisme en terrorisme

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de definities omtrent radicalisering, extremisme en terrorisme. Op basis van een thematische analyse van CVE- en PVE-reviews wordt een overzicht gegeven van verschillende beleidsinstrumenten en hun evaluaties.

Uit de literatuurreview blijkt dat vrijwel alle evaluaties van de afgelopen jaren gaan over de evaluatie van de anti-radicaliseringsaanpak voor religieus-extremisme, in het bijzonder onder moslims. Het betrekken van 'gemeenschappen', counter-narratives, kwesties van identiteit en ontwikkeling, hebben bijna allemaal betrekking op moslimjongeren (zie ook: Stephens et al. 2019). Dit betekent dat de vraag hoe het beleid wordt gepercipieerd door de verschillende groepen in dit rapport anders werkt. Voor links- en rechtsextremisme ligt de nadruk op wetshandhaving, terwijl voor jihadistische groeperingen het normatief kader 'Problematisch gedrag', en de uitgebreide en breed ingezette CVE- en PVE-maatregelen worden toegepast met veel aandacht voor preventie van mogelijk toekomstig clandestien politiek geweld. Daarmee is geweld uit extremistische hoek per definitie een kwestie van deviantie, maar wordt deze bij links- en rechtsextremisme ingevuld als een vorm van delinquent gedrag en bij jihadisme als een sociaal fenomeen binnen en van islamitische gemeenschappen (zie: Shoshan, 2016).

De evaluaties en andere besprekingen laten ook zien dat de positie van de overheid ingewikkeld is. Weliswaar zijn er voorbeelden dat vormen van repressie en preventie mogelijk nuttig kunnen zijn, maar (in het geval van jihadisten) lijken percepties op de staat als onderdrukker en het buitenlandbeleid van Westerse landen ook een push-factor voor radicalisering. Voor rechtsextremisme speelt juist een militaire achtergrond een rol en mogelijk zou dit ook kunnen gelden voor jihadisten (op basis van anekdotisch bewijs over uitreizigers). Een ander punt waaruit de ingewikkelde (morele) positie van de overheid blijkt, is ook dat het beleid zich afspeelt in een grijs gebied. Koehler (2017) merkt op dat het onderscheid in deradicalisatie en disengagement automatisch beleid in een grijs gebied stuurt: methoden die gericht zijn op deze processen spelen zich af op het gebied van het 'pre-criminele' – is dit gewenst? Is het moreel en wettelijk aanvaardbaar om de politieke of religieuze overtuigingen van een individu te veranderen? Daarbij lopen overheden het risico om niet-gewelddadig en legaal activisme ook onder de noemer van 'countering violent extremism' te plaatsen, afhankelijk van wat de staat definieert als 'extreem' of 'gematigd'. Dit is een afweging die overigens nauwelijks is terugvonden in beleidsstukken en politieke discussies.

Actierepertoires

Uit de literatuurreview is dus onder meer gebleken dat een groot deel van het beleid aangaande extremisme, gericht is op 'jihadisme'. De formulering van dat beleid en de daarbij behorende uitwerking ervan is nauw gerelateerd aan de performatieve macht van de overheid. Maar deze performatieve macht valt ook te observeren bij degenen die aangeduid worden als extremisten en terroristen.

In dit hoofdstuk wordt specifiek gekeken naar verschillende beleidsinstrumenten die vanuit de verschillende groepen worden gepercipieerd. De analyse is vanuit de data benaderd. Dit betekent dat enkel de beleidsinstrumenten die worden geobserveerd of ervaren door Pegida Nederland, AFA Nederland of Jihadisten NL in de sociale media posts, blogs, interviews en mediaberichtgeving ter sprake komen. Dit is het beleid dat tijdens dit onderzoek is geobserveerd en door de betrokkenen wordt gepercipieerd en waarop wordt gereageerd door verschillende individuen en groepen.

Met betrekking tot rechtsextremisme is er geen tot weinig sprake van expliciet beleid, maar door Pegida Nederland wordt gerefereerd aan beleid dat zich richt op verstoring van de openbare orde, eventuele geweldpleging, de mogelijkheid van haatzaaien of groepsbelediging, en de inperking van het demonstratierecht. Op basis van een analyse van de gebeurtenissen in Eindhoven rondom de Al Fourqaan moskee in de zomer van 2019 en interviews gehouden met betrokkenen, kan worden geconcludeerd dat in het formuleren van hun actierepertoire, Pegida Nederland verwachtingen heeft hoe verschillende partijen zoals de overheid maar ook maatschappelijke antagonisten zoals moslims of tegendemonstranten kunnen reageren. Hier stellen zij dan ook hun acties op in: ze willen juist de geanticiperde reacties van tegenstanders benutten om de eigen boodschap kracht bij te zetten. Wanneer zij beleid als onrechtvaardig of antidemocratisch beschouwen, willen zij juist door middel van het uitlokken van reacties, deze vermeende onrechtvaardigheid aantonen. Actierepertoires worden daarmee zorgvuldig aangepast aan de hand van hoe het overheidsbeleid wordt gepercipieerd.

Beleidsinstrument	Percipiëren	Reactie
Demonstratierecht en controle op verstoring openbare orde/geweldpleging	Inconsistent Onrechtvaardig Antidemocratisch Bevestiging van huidig onrechtvaardig beleid Metten met twee maten	Uitlokken tegendemonstraties antagonisten Rechtszaken tegen gemeentes/burgemeester

Beleidsinstrument	Percipiëren	Reactie
Vervolging voor groepsbelediging en haatzaaien	Inconsistent Meten met twee maten	Hoger beroep Aanpassingen in bewoordingen
Intimidatie van de politie tijdens demonstraties zoals korte arrestaties, opnames en dreiging met vervolging	Onrechtvaardig	Sommigen staken activiteiten
Huiszoekingen, aanhoudingen	Schending van privésfeer Lastigvallen	Sommigen stoppen met deelname demonstraties.
Verwijdering sociale media accounts	Extreme maatregel Onrechtvaardig	Geen aanpassingen Aanpassing van bewoording 'Opnieuw beginnen'
Wob vertraging	Bevestiging/symptoom van huidig beleid	

Ook met betrekking tot linksextremisme is er geen expliciet beleid vanuit de overheid wat zich hierop richt. Op basis van een analyse van de sociale mediakanalen van AFA-Nederland en aanverwante groepen en een uiteenzetting van de casussen van het 'Paf-meisje' en de berechting van activiste Joke Kaviaar, wordt duidelijk dat de beleidsinstrumenten die door de overheid worden ingezet, vooral worden gezien als bevestiging van het eigen gelijk. De inperking van het demonstratierecht, CTER-maatregelen, toenemende controle op straat en rechtsstatelijke vervolging vanwege opruiing of bedreiging, zijn allen zogenoemde 'symptomen van de politiestaat'. De actierepertoires worden dan ook niet of nauwelijks aangepast door AFA-Nederland.

Beleidsinstrument	Percipiëren	Reactie
Inperking van het demonstratierecht	Ondemocratisch Bevestiging van bestaande problematiek Symptoom van 'politiestaat'	Bijeenkomsten waar rechten van demonstranten worden uitgelegd Negeren van wetgeving door (tegen)demonstraties niet aan te melden
CTER-maatregelen/registratie	Symptoom van 'politiestaat' Inperking van democratische vrijheden	
Toenemende controle op straat	Symptoom van 'politiestaat'	Demonstraties/noise demo Bijeenkomsten waar rechten van demonstranten worden uitgelegd 'Andere actiemethoden' (niet gespecificeerd)
Vervolging vanwege opruiing of bedreiging	Onrechtvaardig/inconsistent beleid Bevestiging van bestaande verhoudingen	Hoger beroep Geen aanpassing in gedraging Aanpassing in bewoording
Intimidatie van politie	Lastig vallen Inbreuk op privésfeer	Aanklagen van ambtenaren wegens intimidatie 'Agressie wordt beantwoord met agressie'

In het geval van de jihadisten is er sprake van een door de overheid breed ingezet instrumentarium met een veelheid aan zogeheten 'ketenpartners' die allemaal op de een of andere manier hun eigen instrumenten kunnen inzetten. Hierbij valt een afwisseling van de risicopolitiek en zorgpolitiek te observeren. Bij risicopolitiek gaat het om voorzorgsmaatregelen, al dan niet strafrechtelijk, en bij zorgpolitiek om welzijn en welbevinden van, al dan niet vermeende jihadisten. In beide gevallen zijn zorgen om veiligheid en signalering van mogelijke bedreigingen leidend en wordt de handel en wandel op die manier onder de loep genomen.

Beleidsinstrument	Percipiëren	Reactie
Demonstratierecht en controle op verstoring openbare orde/geweldpleging	Niet meer mogelijk	Terugtrekken
Vervolging voor uitreizen	Hypocrisie en inconsistent Alle jihadisten over één kam geschoren	Hoger beroep TA als mobilisator
Actieprogramma	Actieplan tegen islam Verdeel en heers in relatie tot moslims	Mobilisatie achterban (in het verleden)
Huiszoekingen, aanhoudingen	Lastigvallen en bemoeizucht	Proberen te onttrekken aan controles Proberen niet op te vallen Strikt aan de wetten en regels houden.
Verstoring / surveillance (CTER)	Aanval op moslims	Werkloosheid Creatief omgaan met regels en wetten Bescherming gezin
Aanpak financiën*	Onrechtvaardig Verlies van werk	Controle omzeilen Terugtrekken Werk wordt onmogelijk Het runnen van een organisatie wordt onmogelijk
Diverse jeugdzorginstanties	Belegering gezin en partner	Terugtrekken Proberen om met rust gelaten te worden
Vervolging aanslagen		TA als mobilisator

Beleidsinstrument	Percipiëren	Reactie
Intrekken paspoort van Nederlanders met dubbele nationaliteit	Bevestiging van bestaande verhoudingen Bedreiging	Mobilisatie achterban Opzichtig verbranden paspoort
Weigering terugkeer	Bevestiging van bestaande verhoudingen Bedreiging	Rechtszaken
Vervolgning overige terrorismegerelateerde zaken*	Meten met twee maten	Terugtrekken TA als mobilisator
Bestempeling*	Meten met twee maten	Aanval op moslims Terugtrekken Opbouw dossiers
Deradicalisering monitoring	Wat willen ze? Ontleden privéleven	Voorzichtigheid in contacten Terugtrekken
* Ook moslims die door de overheid niet als jihadist worden aangemerkt, geven aan hier last van te hebben.		

Alternatieve kennisbronnen

Om te begrijpen hoe mensen de wereld om hen heen zien, is het van belang om te bepalen waar zij hun kennis vandaan halen en of zij specifieke kennisbronnen duiden. De kwestie van vertrouwen in media en politiek is hier erg belangrijk. Dit hoofdstuk verdiept zich in hoe betrokkenen de informatie van de overheid bezien en de inhoudelijke claims die gemaakt worden, alsmede het type kennis en kennisbronnen, en hoe deze generationaliseerd en gelegitimeerd worden in relatie tot het beleid en de mix van *sticks*, *carrots* en *sermons* gericht op de betrokken groepen.

Waar het vertrouwen in overheid en media in Nederland relatief hoog is, valt er bij met name bij Pegida en Jihadisme NL wantrouwen als basis te observeren en vooral in het geval van Jihadisme NL ook het idee dat de media vijandig zijn ten opzichte van moslims. Tegelijkertijd is er in alle casussen sprake van selectief gebruik van de reguliere media zolang het hun eigen punten ondersteunt. Men lijkt veel werk te steken in het verspreiden

van alternatieve bronnen en nieuws als onderdeel van bewustwording voor anderen die vatbaar zouden zijn voor het, in hun ogen, valse nieuws vanuit overheid en media. Doordat Nederlandse jihadisten zich grotendeels hebben teruggetrokken uit het publieke debat en openbare sociale media, is er ook minder zicht op hun kenniskanalen en -bronnen. De informatie uit gesloten groepen is hier niet verwerkt, maar wel gevolgd door de onderzoekers. In het algemeen kan gesteld worden dat de patronen daar niet heel veel afwijken.

Kanalen en bronnen	Pegida Nederland	AFA Nederland	Jihadisme NL
Gebruik van / perceptie mainstream	Wantrouwen 'Fake news media' Selectief gebruik (negatieve berichtgeving over moslims)	Zonder commentaar plaatsen van berichten uit de media	Wantrouwen Vijandigheid Selectief gebruik
Directe contacten met overheid voor publieke activiteiten	Bij demonstraties		In het verleden, nu niet meer (voor privé zaken: geregelde contacten met de wijkagent)
	Wantrouwen en verwijt over gebrek aan actie om hen te beschermen		Wantrouwen Verwijt hypocrisie
Alternatieve kanalen	Eigen social media pagina met eigen verslagen en observaties Fenixx (Frontnieuws)	Eigen social media kanalen met eigen observaties en kritiek	Beperkt aantal social media kanalen. Pagina's met observaties en oproepen. Whatsapp, Threema
			Archiefmateriaal IS, Al Qaeda en Sharia4
	Collectieve en individuele standpunten	Individuele standpunten	Individuele standpunten

Identiteiten en subjectiviteiten

In de benadering van verschillende individuen en partijen voor participatie aan dit onderzoek kwam met enige regelmaat in reacties naar voren dat men zichzelf niet als extremist beschouwt. Aangezien de titel van dit onderzoek het lemma 'extremisme' bevat, werd hier soms zeer afwijzend op gereageerd. Sommige mensen wezen erop dat ze de classificatie van de overheid hierbij aan hun zijde hebben: deze zou hen bijvoorbeeld 'radicaal' en niet extremistisch noemen.

Dit hoofdstuk gaat in op de verschillende vormen van categorisering en zelfidentificatie die worden gehanteerd. Hoe categoriseert en labelt de overheid de betreffende groepen uit het onderzoek ('radicaal', 'extremist', 'terrorist', 'fundamentalist', enzovoorts), en hoe verhouden de betrokken groepen zich hiertoe?

Hoe verschillende groepen en individuen tegen subjectiviteiten aankijken, danwel toegeëigend danwel toegeschreven, is sterk van invloed op hoe deze groepen antagonisten definiëren en beleid percipiëren. Hoe de ander wordt gezien, zegt daarbij veel over hoe men naar zichzelf kijkt. Wat opvalt, is dat niemand zichzelf extremist, fascist, terrorist of nazi zou noemen, maar deze labels wel aan antagonisten en ook aan de overheid toeschrijft. Ook gedragingen van anderen worden vaak als gewelddadig en daardoor extremistisch gezien, en het handelen van de overheid als inconsequent. Zelf ziet men zich overwegend als activist, demonstrant of strijder.

	Pegida Nederland	AFA Nederland	Jihadisten
Door de overheid opgelegde labels (met name AIVD / NCTV)	Extremistisch Anti-islam Rechts-radicaal	Activisten Extremisten Terroristen	Extremisten Terroristen Jihadist Jihadganger Syriëganger Radicalen
Zelfidentificatie	Anti-islam Binnen de wet Geweldloos Demonstrant	Activisten Weerstand	Salafiyya Jihadiyya Strijder Leeuwen Radicaal Soldaten Revolutionairen Syriëgangers

	Pegida Nederland	AFA Nederland	Jihadisten
			Moslimgedetineerden Vergeten 'Geen' Standvastig
Categorisatie tegenstanders	Fascisten Nazi's (idioten)	(Extreem)Rechts Anti-islam Fascisme Nazisme Moslimbashers	Khawarij Ongelovigen Extremisten Taghut

Bevindingen en conclusie

De probleemstelling van dit onderzoeksrapport luidde:

Welke werking beoogt de overheid met beleidsinstrumenten die zijn gericht op in overheidsbeleid als zodanig benoemde religieus gemotiveerde extremisten in vergelijking met andere extremistische groepen? Hoe percipiëren deze groepen dergelijke beleidsinstrumenten en hoe verhoudt zich dat tot hun handelen en zelfidentificatie?

Dit rapport laat op basis van de analyse van drie casestudies binnen het extremistische veld in Nederland zien dat de interactie tussen de overheid en deze groepen een complex web is van het inzetten van een breed scala actierepertoires, het benutten van verschillende kenniskanalen en het toeschrijven en -eigenen van subjectiviteiten. De interactie tussen de overheid en de groepen die zij aanduidt als extremistisch volgt derhalve niet een ogenschijnlijk eenduidig actie-reactie patroon. Zowel de overheid als de extremistische groepen maken deel uit van een politiek-maatschappelijke context die deels gepolariseerd is, waarin structurele ongelijkheden en systemisch racisme bestaan en waarin talloze maatschappelijke actoren een rol spelen in het uitvergroten, doorgeven en verkleinen van maatschappelijke tegenstellingen. Groepen en individuen ageren tegen de overheid, tegen elkaar en tegen andere maatschappelijke actoren. De overheid zet een bepaald actierepertoire en beleidsinstrumentarium in op dit sociale fenomeen in de samenleving. Dit beleid bereikt groepen en individuen via een veelheid aan kanalen. Zij stemmen daarop hun actierepertoire af waarbij men zich deels baseert op dezelfde informatiebronnen als overheid en media, en deels op eigen bronnen. Dit maakt de

interactie tussen overheid en de extremistische groepen uiterst grillig en weinig eenduidig. Met andere woorden, de wijze waarop extremistische groepen de overheid percipiëren en op het beleid reageren, varieert van antagonisme, tot accommodatie tot opportunisme tot ontwijking, en is niet alleen afhankelijk van de overheidsinstanties zelf.

De literatuurreview laat enkele belangrijke patronen zien die relevant zijn voor een goed begrip van de resultaten. Er is een zeer breed scala aan instanties dat zich inzet in het voorkomen van clandestien politiek geweld en sociale onrust, en het bewaken van de rechtsstaat. Daarbij richten diverse beleidsnota's en kennisdocumenten zich specifiek op salafisme en jihadisme. In de praktijk is het beleid vooral gericht op het tegengaan en beheersen van risico's op mogelijke radicalisering in de toekomst onder moslims. Hierdoor is een stigmatiserende werking van het beleid op bredere lagen in de bevolking moeilijk te voorkomen ook al is dit nadrukkelijk niet de opzet van de overheid. Niet voor niets zagen we in het verleden consistente waarschuwingen van de AIVD tegen stigmatiserende effecten van het reduceren van veiligheid tot een probleem met moslims. Dit rapport laat onder andere zien dat deze gerichtheid op moslims en salafisme is voer voor radicaal-rechtse partijen en ook voor Pegida Nederland. Een stigmatiserende werking van overheidsbeleid hoeft dus niet per se een direct causaal gevolg te zijn van dat beleid, maar kan mede gegenereerd en beïnvloed worden door andere maatschappelijke actoren.

Voor wat betreft de relatie tussen Pegida Nederland en de overheid laat dit rapport zien dat er verscheidene acties zijn die reacties oproepen tussen beide partijen. Maar deze zijn niet simpelweg als chronologische gebeurtenissen te vangen. Het zijn ook geen eenduidige relaties; zowel de overheid als Pegida Nederland vertonen ambivalente houdingen ten opzichte van elkaar. De actierepertoires die op elkaar worden afgestemd, lopen via de subjectiviteiten en kenniskanalen. De beleidsinstrumenten die worden ingezet om de zichtbaarheid van Pegida Nederland in te perken, kunnen (onbedoeld) actierepertoires in het leven roepen die zijn weerslag weer hebben op de overheid. Dat juist ook de kenniskanalen en subjectiviteiten van de overheid zelf hierbij worden ingezet door de betrokken groep, versterkt de eigen boodschap.

In het geval van AFA Nederland is er vooral sprake van een circulaire beweging tussen de actierepertoires van AFA Nederland en de overheid die wordt gevoed door de verschillende subjectiviteiten en kenniskanalen die worden ingezet. Hierin gelden de beleidsinstrumenten waarmee ze te maken krijgt vooral als bevestiging van de status quo. Ook hier zijn de relaties niet eenduidig, maar is er sprake van een zekere ambivalentie gezien AFA Nederland de overheid ook nodig heeft voor het in stand houden van de eigen subjectiviteit als anarchistisch slachtoffer.

In de casus 'jihadisten NL' is er sprake van een sterke interactie tussen jihadisten en overheidsinstanties. Daarbij voert men tot op zekere hoogte een strijd over de definitie en het gebruik van termen in een gedeelde sociaal-politieke context. Deze strijd heeft tot

gevolg gehad dat niet-gewelddadige collectieve actie onder jihadisten momenteel zo goed als verdwenen lijkt op een enkele uitzondering na die zich onder andere uit in een vijandige en wantrouwende houding ten opzichte van overheidsinstanties. Net als bij de andere groepen is dit echter een relatie met de nodige ambivalentie en ambiguïteit. Het overheidsbeleid wordt door de jihadisten onder de loep genomen vanuit de eigen ideologische denkkaders waarbij specifiek gelet wordt op aspecten die volgens hen kunnen wijzen op het meten met twee maten door de overheid. Daarbij maakt men soms ook gebruik van informatie van de overheid zelf en soms van eigen kanalen en documenten, zoals het Manifest over zogeheten Moslimgedetineerden. Dit laatste is ook een goed voorbeeld van hoe visies op de overheid, eigen en andere kenniskanalen en subjectiviteiten met elkaar samenhangen. Er is een voortdurende wisselwerking tussen het zelfbeeld en de zelfpresentatie van jihadisten, hun percepties over het overheidsbeleid in relatie tot securitisering van extremisme.

Dit onderzoek gaat ervan uit dat een beleidsinstrument de relatie tussen 'the governed' en 'the governing' kan laten zien en illustreert hoe belangrijk het is om de zelfidentificatie en percepties van de groepen waar het beleid op is gericht, mee te nemen in die discussies. We kunnen grofweg vier vormen van interactie tussen de groepen en de overheid onderscheiden, bekeken vanuit de betrokken groepen.

1. *Antagonistische interactie*

Het beleid van de overheid leidt voortdurend tot tegenreactie van de betrokken groepen. Dit is bedoeld om een zeker bewustzijn te creëren of om mensen te mobiliseren tot actie. De verschillende actoren in het extremistische veld bezien de overheid als onbetrouwbaar, hypocriet en inconsistent ('meten met twee maten'), vijandig naar hen en als een bondgenoot van de tegenstanders. Hiertoe maakt men onder andere gebruik van uitspraken en maatregelen van de overheid zelf (bijvoorbeeld een verbod op demonstratie) en kritiek in media en beleid op die maatregelen (bijvoorbeeld als het gaat om de TA), om te laten zien dat de overheid zich niet houdt aan regels die ze de burgers oplegt. Met name gerechtelijke uitspraken die laten zien dat overheidsinstanties niet geheel opereren volgens de wet- en regelgeving, zijn dan koren op de molen.

2. *Accommoderende interactie*

Waar op tal van manieren de overheid wordt uitgedaagd, is er tegelijkertijd ook sprake van accommodatie. Men blijft binnen de grenzen van de wet: soms uit principe, soms omdat men de overheid geen mogelijkheid wil geven ze te 'pakken'. Op individueel niveau zien we, zeker bij de jihadisten, ook een zekere afhankelijkheid van de overheid als het gaat om informatie, bemiddeling met overheidsinstanties en bestaanszekerheid.

3. *Opportunistische interactie*

Handelingen van de overheid, zoals specifieke probleemanalyses, het gebruik van bepaalde termen en overheids campagnes die de eigen diagnose en prognose van maatschappelijke problematiek bevestigen of als zodanig ingekaderd kunnen worden, worden omarmd. Het gaat hierbij met name om zaken die gaan over de ideologische Ander, dus in het geval van Pegida Nederland bijvoorbeeld beleidsstukken (en de media-aandacht daarover) over salafisme en jihadisme.

4. *Ontwijkingsinteractie*

In enkele gevallen, in het bijzonder bij jihadisten, is er sprake van pogingen om de overheid te ontwijken. Dit betekent dat men nauwgezet binnen de grenzen van de wet probeert te blijven,

publieke aandacht te vermijden en contact met overheidsinstanties tot een minimum probeert te beperken. Waar bij accommoderende interactie het binnen de wet blijven gericht is op het kunnen voortzetten van het activisme, is het in dit geval gericht op zelfbehoud van het individu en diens naaste omgeving en mogelijk ook op het scheppen van de mogelijkheid om onder de radar van de overheid, media en onderzoek te opereren.

Deze interacties leveren een mozaïek op aan zelfpercepties waarbij men soms de termen van de overheid voor zichzelf overneemt en soms zich daartegen verzet.

Op basis van bovenstaande, compliceert dit onderzoek ten dele de discussies over succes en effectiviteit van CVE- en PVE-beleid. In de literatuur zijn er gemengde resultaten over het potentieel tot 'deradicalisering'. Dit onderzoek bevestigt dit vanuit de perspectieven van de betrokkenen zelf en de betekenissen die zij aan beleid toekennen. Door de groepen wordt veelal geen onderscheid gemaakt tussen 'beleid' of 'politiek'. Dit kan beleidsmakers in een lastig parket plaatsen. Óf overheidsbeleid werkt en hoe het werkt is mede afhankelijk van hoe groepen die het object zijn van dat beleid, het beleid en de overheidsinstanties percipiëren. Uit dit onderzoek blijkt hoe belangrijk die betekenisgeving is voor het optreden van de groepen in kwestie en terugkerende thema's zijn daarbij het vertrouwen in de overheid en het belang van een individuele aanpak. Meer onderzoek dat zich richt op andere groepen en meerdere actoren (en bijvoorbeeld ook de rol van de politiek en media bekijkt) zou aan te bevelen zijn om zo beter zicht te krijgen op de complexe maatschappelijke dynamiek waar de betrokken groepen maar ook de overheidsinstanties lang niet altijd greep op hebben. Gezien de belangrijke rol die bijvoorbeeld wijkagenten spelen, zou dergelijk onderzoek ook lokaal en met een vergelijkende component uitgevoerd moeten worden. Het is immers daar dat de overheid een gezicht krijgt in interactie met burgers en waar de burger de overheid ervaart. In een tijd van oplopende spanningen is onderzoek van cruciaal belang om meer inzicht te krijgen in de relatie tussen overheid en burger, ook als het gaat om zogeheten extremistische groepen. Hoe die groepen acteren staat immers niet los van het overheidsbeleid: zij reageren erop en vormen hun taal, actierepertoires, kenniskanalen en identiteiten ernaar.

Bibliografie

Abbas, Madeline-Sophie. (2019). 'I grew a beard and my dad flipped out!' Co-option of British Muslim parents in countering 'extremism' within their families in Bradford and Leeds. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(9), 1478-1476.

Abou-Chadi, Tarik, & Krause, Werner. (2018). The causal effect of radical right success on mainstream parties' policy positions: A regression discontinuity approach. *British Journal of Political Science*, 1-19. doi:10.1017/s0007123418000029

Adraoui, Mohamed-Ali. (2019). Salafism, jihadism and radicalisation between a common doctrinal heritage and the logics of empowerment. In Serafettin Pektas & Johan Leman (Eds.), *Militant Jihadism: Today and Tomorrow* (Vol. 6, pp. 19-40). Leuven: Leuven University Press.

AFANederland. (2019). Wat is AFA? Retrieved from <http://www.afanederland.org>

Aiello, Emilia, Puigvert, Lídia , & Schubert, Tinka. (2018). Preventing violent radicalization of youth through dialogic evidence-based policies. *International Sociology*, 33(4), 435-453.

AIVD. (2004). Van dawa tot jihad. De diverse dreigingen van de radicale islam tegen de democratische rechtsorde. Retrieved from <https://www.aivd.nl/documenten/publicaties/2004/12/23/van-dawa-tot-jihad>

AIVD. (2006). De gewelddadige jihad in Nederland. Actuele trends in islamitisch-terroristische dreiging. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

AIVD. (2007). Radicale dawa in verandering. De opkomst van islamitisch neoradicalisme in Nederland. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

AIVD. (2013). Links activisme en extremisme in Nederland. Divers en difuus, wisselvallig en wispelturig. Retrieved from Den Haag:

AIVD. (2018). Rechtsextremisme in Nederland. Een fenomeen in beweging.

AIVD. (2019). Naar aanleiding van: 'bezetting varkensstal in Boxtel'. Retrieved from <https://www.aivd.nl/documenten/publicaties/2019/05/23/naar-aanleiding-van-bezetting-varkensstal-in-boxtel>

AIVD. (2020a). Extremisme. Wat verstaat de AIVD onder extremisme? Retrieved from <https://www.aivd.nl/onderwerpen/extremisme>

- AIVD. (2020b). Inlichtingenwoordenboek. Retrieved from <https://www.aivd.nl/onderwerpen/over-de-aivd/inlichtingenwoordenboek>
- AIVD. (2020c). Links-extremisme. Retrieved from <https://www.aivd.nl/onderwerpen/extremisme/links-extremisme>
- AIVD. (2020d). Rechts-extremisme. Wanneer is er sprake van rechts-extremisme? Retrieved from <https://www.aivd.nl/onderwerpen/extremisme/rechts-extremisme>
- Akinci, Orkun. (2019, 14-05-2019). De bezetting van een varkenshouderij maakt indruk in Boxtel: 'Varkens zijn heel gevoelig voor stress'. Trouw. Retrieved from <https://www.trouw.nl/nieuws/de-bezetting-van-een-varkenshouderij-maakt-indruk-in-boxtel-varkens-zijn-heel-gevoelig-voor-stress~b7f9bf87/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Akkerman, Tjitske, Lange, Sarah L. de, & Rooduijn, Matthijs (Eds.). (2016). *Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe: Into the Mainstream?* New York: Routledge.
- Alloul, Jaafar. (2019). Can the 'Muhajir' speak? European Syria fighters and the digital un/making of home. In Nadia Fadil, Martijn De Koning, & Francesco Ragazzi (Eds.), *Radicalization in Belgium and the Netherlands. Critical Perspectives on Violence and Security* (pp. 217 – 245). London & New York: I.B. Tauris.
- Amnesty. (2011). *Moroccan authorities criticized for cracking down on t mارة protests*. London: Amnesty International.
- ANP. (2019a, 26-05-2019). Aanhangers Pegida in Eindhoven bekogeld; ME voert charges uit. *De Volkskrant*. Retrieved from <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/aanhangers-pegida-in-eindhoven-bekogeld-me-voert-charges-uit~b2724bd7/>
- ANP. (2019b, 14-05-2019). Boerenvoorman vreest ruimen van varkens. *Het Parool*. Retrieved from <https://www.parool.nl/nieuws/boerenvoorman-vreest-ruimen-van-varkens~b04e50cd/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Anwar, Tasniem. (2020). *Unfolding the Past, Proving the Present: Social Media Evidence in Terrorism Finance Court Cases*. *International Political Sociology*. doi:10.1093/ips/olaa006
- Arlow, J. (2020). Antifa without fascism: the reasons behind the anti-fascist movement in Ireland. *Irish Political Studies*, 35(1), 115-137.
- Asal, Victor, Phillips, Brian J., Rethemeyer, R. Karl, Simonelli, Corina, & Young, Joseph K. (2019). Carrots, Sticks, and Insurgent Targeting of Civilians. *Journal of Conflict Resolution*, 63(7), 1710-1735.

AT5. (2017). Demo Antifa Amsterdam: 'De pijn en woede zit diep'. Retrieved from <https://www.at5.nl/artikelen/172140/demo-antifa-amsterdam-de-pijn-en-woede-zit-diep>

AT5. (2019, 23-03-2019). Duizenden betogers lopen in de stad tegen racisme AT5. Retrieved from <https://www.at5.nl/artikelen/192665/duizenden-betogers-lopen-in-de-stad-tegen-racisme>

AutonomenDenHaag. (2017). Verzet tegen repressie. Een interview met anarchisten en anti-fascisten uit Den Haag. Retrieved from <https://autonomenhaag.wordpress.com/2017/04/18/verzet-tegen-repressie-een-interview-met-anarchisten-en-anti-fascisten-uit-den-haag/>

Bakker, Edwin. (2008). Terrorisme en politiek gewelddadig activisme in Nederland. In Bert Bomert, Theo Van den Hoogen, & Ramses A. Wessel (Eds.), *Jaarboek Vrede en Veiligheid* (pp. 221-237). Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Bakker, Edwin, & Boer, Leen. (2006). Al-Qaida vijf jaar na '9/11': Vulkaan of veenbrand? *Internationale spectator*, 60.

Bakker, Edwin, & De Bont, Roel. (2016). Belgian and Dutch Jihadist Foreign Fighters (2012–2015): Characteristics, Motivations, and Roles in the War in Syria and Iraq. *Small Wars & Insurgencies*, 27(5), 837-857. doi:10.1080/09592318.2016.1209806

Barrelle, K. (2015). Pro-integration: Disengagement from and life after extremism. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 7(2), 129-142.

Basra, R., & Neumann, P.R. (2017). Crime as jihad: developments in the crime-terror nexus in Europe. *CTC Sentinel*, 10(9), 1-6.

Baugut, Philip, & Neumann, Katharina. (2020). Describing Perceptions of Media Influence among Radicalized Individuals: The Case of Jihadists and Non-Violent Islamists. *Political Communication*, 37(1), 65-87. doi:10.1080/10584609.2019.1663323

Bemelmans-Videc, M.L., Rist, R.C., & Vedung, E. (Eds.). (1998). *Carrots, Sticks and Sermons: Policy Instruments and Their Evaluation*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Bennett, W. Lance, & Segerberg, Alexandra. (2012). The Logic of Connective Action. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739-768. doi:10.1080/1369118x.2012.670661

Bergema, Reinier, & Van San, Marion. (2019). Waves of the Black Banner: An Exploratory Study on the Dutch Jihadist Foreign Fighter Contingent in Syria and Iraq. *Studies in Conflict & Terrorism*, 42(7), 636-661. doi:10.1080/1057610x.2017.1404004

Berger, John M. (2018). *Extremism*. Cambridge, MA: MIT Press.

- Berger, Maurits. (2010). Rechtsgronden voor een verbod op de gezichtsbedekkende sluier in Frankrijk, België en Nederland. *Tijdschrift voor Religie, Recht en Beleid*, 1(3), 96-106.
- Berlet, Chip, & Lyons, Matthew N. (2018). *Right-wing populism in America: Too close for Comfort*. New York: The Guilford Press.
- Bjørge, T., & Horgan, J.G. (2008). *Leaving terrorism behind: Individual and collective disengagement*. Abingdon: Routledge.
- Boekestein, Tom L., & De Groot, Gerard-René. (2019). Discussing the human rights limits on loss of citizenship: a normative-legal perspective on egalitarian arguments regarding Dutch Nationality laws targeting Dutch-Moroccans. *Citizenship Studies*, 23(4), 320-337. doi:10.1080/13621025.2019.1616448
- Bray, M. (2017). *Antifa. The Anti-fascist Handbook*. London: Melvill House Publishing.
- Briggs, R., & Feve, S. (2013). Report on review of programs to counter narratives of violent extremism: what works and what are the implications for government. Retrieved from http://www.strategicdialogue.org/ISD_Kanishka_Report.pdf
- Brouwer, Jan, & Schilder, Jon. (2018). Het gebiedsverbod als wapen tegen verspreiding van jihadistisch gedachtegoed. *Justitiele Verkenningen*, 44(2), 58-70.
- Buijs, Frank, Demant, Froukje, & Hamdi, Atef. (2006). *Strijders van eigen bodem. Radicale en democratische moslims in Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Burke, L., & Collett, S. (2014). *Delivering rehabilitation: the politics, governance and control of probation*. London: Routledge.
- Busher, Joel, & Macklin, Graham. (2015). Interpreting "Cumulative Extremism": Six Proposals for Enhancing Conceptual Clarity. *Terrorism and Political Violence*, 27(5), 884-905. doi:10.1080/09546553.2013.870556
- Carter, Elizabeth. (2018). Right-wing extremism/radicalism: reconstructing the concept. *Journal of Political Ideologies*, 23(2), 157-182.
- Cesari, Jocelyne. (2012). Securitization of Islam in Europe. *Die Welt des Islams*, 52(3-4), 430-449.
- Cherney, Adrian, & Hartley, Jason. (2015). Community engagement to tackle terrorism and violent extremism: challenges, tensions and pitfalls. *Policing and Society*, 27(7), 750-763.
- Chirumbolo, A., & Mayer, N. (2005). Do right- and left-wing extremists have anything in common? In Bert Klandermans & Nonna Mayer (Eds.), *Extreme Right Activists in Europe. Through the Magnifying Glass*. London: Routledge.

- Cifuentes, Rocio, Whittaker, Geraint Rhys, & Lake, Laura. (2013). The Think Project: An approach to addressing racism and far-right extremism in Swansea, South Wales. *Democracy and Security*, 9(3), 304-325.
- Clifford, Bennett. (2020). Migration Moments: Extremist Adoption of Text-Based Instant Messaging Applications. Retrieved from London:
- Clubb, Gordon. (2016). The Role of Former Combatants in Preventing Youth Involvement in Terrorism in Northern Ireland: A Framework for Assessing Former Islamic State Combatants. *Studies in Conflict & Terrorism*, 39(9), 842-861. doi:10.1080/1057610x.2016.1144917
- Coolsaet, Rik. (2015). What drives Europeans to Syria, and to IS? Insights from the Belgian case. Egmont Paper No. 75, March 2015.
- Copsey, N. (2016). Crossing Borders: Anti-fascist Action (UK) and Transnational Anti-Fascist Militancy in the 1990s. *Contemporary European History*, 25(4), 707-727.
- Copsey, N. (2018). Militant Antifacism: An alternative (historical) reading. *Society*, 55, 243-247.
- Côté, Adam. (2016). Agents without agency: Assessing the role of the audience in securitization theory. *Security Dialogue*, 47(6), 541-558. doi:10.1177/0967010616672150
- Crawford, J.T., & Pilanski, J.M. (2014). Political Intolerance: Right and Left. *Political Psychology*, 35(6), 841-851.
- Croft, Stuart. (2012). *Securitizing Islam: Identity and the search for security*: Cambridge University Press.
- Custers, B., & Vergouw, B. (2015). Promising policing technologies: Experiences, obstacles and police needs regarding law enforcement technologies. *Computer Law & Security Review*, 31, 518-526.
- Dalgaard-Nielsen, A. (2013). Promoting exit from violent extremism: Themes and approaches. *Studies in Conflict and Terrorism* 36(2), 99-115.
- Davies, Garth, Neudecker, Christine, Ouellet, Marie, Bouchard, Martin, & Ducol, Benjamin. (2016). Toward a framework understanding of online programs for Countering Violent Extremism. *Journal for Deradicalisation*(6), 51-86.
- Davies, Lynn. (2018). Review of educational initiatives in counter-extremism internationally: What works? Retrieved from https://segerstedtinstitutet.gu.se/digitalAssets/1673/1673173_review-of-educational-initiatives-180110.pdf

De Bie, Jasper L. (2016). How jihadist networks operate: a grounded understanding of changing organizational structures, activities, and involvement mechanisms of jihadist networks in the Netherlands. Institute for Criminal Law and Criminology, Faculty of Law, Leiden Uni-versity.

De Bie, Jasper L., De Poot, Christianne J., Freilich, Joshua D., & Chermak, Steven M. (2017). Changing organizational structures of jihadist networks in the Netherlands. *Social Networks*, 48, 270-283. doi:10.1016/j.socnet.2016.09.004

De Graaf, Beatrice. (2010). Theater van de angst. De strijd tegen terrorisme in Nederland, Duitsland, Italië en Amerika. Amsterdam: Boom.

De Graaf, Beatrice. (2011). Religion bites: religieuze orthodoxie op de nationale veiligheidsagenda. *Tijdschrift voor Religie, Recht en Beleid*, 2(2), 62-80.

De Graaf, Beatrice. (2019). Foreign fighters on trial: Sentencing risk, 2013 - 2017. In Nadia Fadil, Martijn De Koning, & Francesco Ragazzi (Eds.), *Radicalization in Belgium and the Netherlands - Critical Perspectives on Violence and Security* (pp. 97-130). London / New York: IB Tauris.

De Graaf, Beatrice, & De Graaff, Bob. (2010). Bringing politics back in: the introduction of the 'performative power' of counterterrorism. *Critical Studies on Terrorism*, 3(2), 261-275. doi:10.1080/17539153.2010.491337

De Graaf, Peter. (2019a, 04-06-2019). Pegida-demonstratie verboden, maar deskundigen hebben twijfels: 'Zo geef je tegenstanders die geweld willen gebruiken hun zin'. *De Volkskrant*. Retrieved from <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/pegida-demonstratie-verboden-maar-deskundigen-hebben-twijfels-zo-geef-je-tegenstanders-die-geweld-willen-gebruiken-hun-zin~b63791b2/>

De Graaf, Peter. (2019b, 11-06-2019). Pegida mag toch weer demonstreren in Eindhoven, maar niet bij de moskee. *De Volkskrant*. Retrieved from <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/pegida-mag-toch-weer-demonstreren-in-eindhoven-maar-niet-bij-de-moskee~bd967c35/>

De Graaf, Peter. (2019c, 13-05-2020). Politie beëindigt bezetting varkensboerderij door activisten. 'Dit zal niet de laatste actie zijn'. *de Volkskrant*. Retrieved from <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/politie-beeindigt-bezetting-varkensboerderij-door-activisten-dit-zal-niet-de-laatste-actie-zijn~bc37f750/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

De Koning, Ad. (2019, 13-11-2019). Pegida gaat niet demonstreren tijdens intocht Sinterklaas in Eindhoven. *Eindhovens Dagblad*. Retrieved from <https://www.ed.nl/eindhoven/pegida-gaat-niet-demonstreren-tijdens-intocht-sinterklaas-in-eindhoven~a62988e3/>

De Koning, Martijn. (2016). "You Need to Present a Counter-Message" The Racialisation of Dutch Muslims and Anti-Islamophobia Initiatives. *Journal of Muslims in Europe*, 5(2), 170-189. doi:<https://doi.org/10.1163/22117954-12341325>

De Koning, Martijn. (2018). Ethnographie und der Sicherheitsblick: Akademische Forschung mit >>salafistischen<< Muslimen in den Niederlanden. In Schirin Amir-Moazami (Ed.), *Der inspizierte Muslim: Zur Politisierung der Islamforschung in Europa* (pp. 335-366). Bielefeld: Transcript Verlag.

De Koning, Martijn. (2019). Routinisation and Mobilisation of Injustice: How to live in a regime of surveillance. In Nadia Fadil, Martijn De Koning, & Francesco Ragazzi (Eds.), *Radicalization in Belgium and the Netherlands - Critical Perspectives on Violence and Security* (pp. 197-217). London: IB Tauris.

De Koning, Martijn. (2020). The racialization of danger: patterns and ambiguities in the relation between Islam, security and secularism in the Netherlands. *Patterns of Prejudice*, 54(1-2), 1-13. doi:10.1080/0031322x.2019.1705011

De Koning, Martijn, Becker, Carmen, & Roex, Ineke. (2020). *Islamic militant activism in Belgium, the Netherlands and Germany - 'Islands in a sea of disbelief'*. London: Palgrave.

De Koning, Martijn, Wagemakers, Joas, & Becker, Carmen. (2014). *Salafisme - Utopische idealen in een weerbarstige praktijk*. Almere: Parthenon.

Dean, M. (1999). *Governmentality: Power and Rule in Modern Society*. London: Sage.

Death, C. (2010). Counter-conducts: A Foucauldian Analytics of Protest. *Social Movement Studies*, 9(3), 235-251.

Della Porta, Donatella. (2006). *Social movements, political violence, and the state: A comparative analysis of Italy and Germany*: Cambridge University Press.

Della Porta, Donatella. (2013). *Clandestine political violence*: Cambridge University Press.

Downey, John, & Fenton, Natalie. (2003). New Media, Counter Publicity and the Public Sphere. *New Media & Society*, 5(2), 185-202. doi:10.1177/1461444803005002003

Drevon, Jerome. (2016). Embracing Salafijihadism in Egypt and Mobilizing in the Syrian Jihad. *Middle East Critique*, 25(4), 321-339. doi:10.1080/19436149.2016.1206272

Eijkman, Quirine, & Roodnat, Josien. (2017). Beware of branding someone a terrorist: Local professionals on person-specific interventions to counter extremism. *Journal for Deradicalisation*, Spring(10), 175-202.

EindhovensDagblad. (2019). Burgemeester Jorritsma bij Pauw over Pegida. Retrieved from <https://www.ed.nl/video/kanalen/eindhovens-dagblad~c417/series/verhaal-van-de-dag~s970/burgemeester-jorritsma-bij-pauw-over-pegida~p85810>

El-Amraoui, A.F., & Ducol, Benjamin. (2019). Family-oriented P/CVE programs: Overview, challenges and future directions. *Journal for Deradicalisation*, Fall(20), 190-231.

Elshimi, M.S. (2017). *De-radicalisation in the UK Prevent strategy*. London/New York: Routledge.

Elshout, Dominique. (2019, 04-06-2019). Pegida-voorman verheft in Eindhoven provocern tot kunst Eindhovens Dagblad. Retrieved from <https://www.ed.nl/eindhoven/pegida-voorman-verheft-in-eindhoven-provoceren-tot-kunst~a0447650/?referrer=https://www.google.com/>

Entenmann, Eva, Van der Heide, Liesbeth, Weggemans, Daan, & Dorsey, Jessica. (2015). Rehabilitation for Foreign Fighters? Relevance, challenges and opportunities for the criminal justice sector. In (Vol. 6, no 5): *The International Centre for Counter-Terrorism-The Hague*.

Ezinga, Menno, & Boelens, Mauro. (2019). Onderzoek naar terrorisme, extremism en contraterrorisme. Een eerste scan van het onderzoeksveld. Retrieved from

Fadil, Nadia, & de Koning, Martijn. (2019). Turning 'Radicalization' into science. Ambivalent Translations into the Dutch (speaking) Academic field. In Nadia Fadil, Martijn De Koning, & Francesco Ragazzi (Eds.), *Radicalization in Belgium and the Netherlands. Critical Perspectives on Violence and Security*. (pp. 53 - 81). London: IB Tauris.

Fadil, Nadia, De Koning, Martijn, & Ragazzi, Francesco. (2019). Introduction. Radicalization: Tracing the Trajectory of an "empty signifier" in the Low Lands. In Nadia Fadil, Martijn De Koning, & Francesco Ragazzi (Eds.), *Radicalization in Belgium and the Netherlands. Critical Perspectives on Violence and Security* (pp. 3-29). London & New York: I.B. Tauris.

Franz, B. (2015). Popjihadism: Why Young European Muslims Are Joining the Islamic State. *Mediterranean Quarterly*, 26(2), 5-20. doi:10.1215/10474552-2914484

Frost, Diane. (2007). Islamophobia: examining the links between the state and "race hate" from "below". *International Journal of Sociology and Social Policy*, 28(11/12), 546-563. doi:10.1108/01443330810915242/full/html

Ganesh, Bharath. (2020). Weaponizing white thymos: flows of rage in the online audiences of the alt right. *Cultural Studies*, OA.

GeenStijl. (2019). VIDEO. Boerenmilitie arriveert in Boxtel. Retrieved from <https://www.geenstijl.nl/5147636/video-boerenmilitie-arriveert-in-boxtel/>

GemeenteAmsterdam. (2006). Beleidskader van de gemeentelijke informatiehuishouding radicalisering. Retrieved from

Gerges, Fawaz A. (2009). *The far enemy: why Jihad went global*: Cambridge University Press.

Gielen, Amy Jane. (2015). Supporting families of foreign fighters. A realistic approach for measuring the effectiveness. *Journal for Deradicalisation*, 1(2), 21-48.

Gielen, Amy Jane. (2019). Countering Violent Extremism: A realist review for assessing what works, for whom, in what circumstances and how. *Terrorism and Political Violence*, 31(6), 1149-1167.

Gielen, Amy Jane, & Dijkman, Annebregt. (2019). Evidence-based informed policy design for support groups for families of foreign fighters: Ex ante application of realistic evaluation and review. *Journal for Deradicalisation*, Fall(20), 232-271.

Giesen, Peter. (2020, 29-08-2020). Hoe kan Europa menselijk blijven? , *Opinie. De Volkskrant*. Retrieved from <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hoe-kan-europa-op-een-menselijke-manier-grip-krijgen-op-migratie~baafaefa/>

GlobalNetworkInitiative. (2016). Responding to Online Extremism Without Harming Free Speech and Privacy. Retrieved from <http://globalnetworkinitiative.org/news/responding-online-extremism-without-harming-free-speech-and-privacy>

Goudsmit, Robin. (2020, 01-08-2020). Asielzoekers demonstreren tegen 'ongelijke behandeling' door de IND: 'Ik wil met mijn leven kunnen beginnen'. *Trouw* Retrieved from <https://www.trouw.nl/nieuws/asielzoekers-demonstreren-tegen-ongelijke-behandeling-door-de-ind-ik-wil-met-mijn-leven-kunnen-beginnen~b0c047ef/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Govers, Emily, Blad, Jochem, Wijk, Jeanet van, & Tio, Ailie. (2018). Demonstreren, een schurend grondrecht? Retrieved from <https://www.nationaleombudsman.nl/system/files/bijlage/2018%20015%20RAP%20Demonstraties.pdf>

Hacking, I. (2004). Between Michel Foucault and Erving Goffman: Between discourse in the abstract and face-to-face interaction. *Economy and Society*, 33(3), 277-302.

Hainsworth, Paul. (2016). *The politics of the extreme right: From the margins to the mainstream*: Bloomsbury Publishing.

Han, Kyung Joon. (2014). The Impact of Radical Right-Wing Parties on the Positions of Mainstream Parties Regarding Multiculturalism. *West European Politics*, 38(3), 557-576. doi:10.1080/01402382.2014.981448

Hegghammer, Thomas. (2006). Global Jihadism After the Iraq War. *The Middle East Journal*, 60(1), 11-32. doi:10.3751/60.1.11

Hegghammer, Thomas. (2007). *Violent Islamism in Saudi Arabia, 1979-2006: The Power and Perils of Pan-Islamic Nationalism*. (PhD), Sciences-Pô, Paris.

Hegghammer, Thomas. (2009). *Jihadi-Salafis Or Revolutionaries?: On Religion and Politics in the Study of Militant Islamism*. In Roel Meijer (Ed.), *Global Salafism: Islam's New Religious Movement* (pp. 244-266). Oxford: Oxford University Press.

Hegghammer, Thomas. (2010). *The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad*. *International Security*, 35(3), 53-94. doi:10.1162/isec_a_00023

Hemmingsen, Ann-Sophie. (2011). *Salafi Jihadism: Relying on fieldwork to study unorganized and clandestine phenomena*. *Ethnic and Racial Studies*, 34(7), 1201-1215. doi:10.1080/01419870.2011.568628

Hirschi, Christian, & Widmer, Thomas. (2012). *Approaches and challenges in evaluating measures taken against right-wing extremism*. *Evaluation and Program Planning*, 35, 171-179.

Hirschman, Albert O. (1970). *Exit, voice, and loyalty: Responses to decline in firms, organizations, and states* (Vol. 25): Harvard university press.

Holmer, Georgia, & Shtuni, Adrian. (2017). *Returning foreign fighters and the reintegration imperative: United States Institute of Peace Washington, DC*.

Houtum, Henk Van, & Bueno Lacy, Rodrigo. (2017). *The political extreme as the new normal: the cases of Brexit, the French state of emergency and Dutch Islamophobia*. *Fennia - International Journal of Geography*, 195(1), 85. doi:10.11143/fennia.64568

Huckerby, Jayne. (2012). *Women and Preventing Violent Extremism: the U.S. and U.K. experiences*. Retrieved from <https://chrgj.org/wp-content/uploads/2016/09/Women-and-Violent-Extremism-The-US-and-UK-Experiences.pdf>

Huda, M. Khoirul. (2017). *The construction of radicalism narrations: a study of hijra hadith quotation*. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*, 137, 208 - 2015. doi:10.2991/icqhs-17.2018.33

Huijben, Maartje. (2019, 13-05-2019). *Alle demonstranten na urenlange bezetting uit varkensboerderij Boxtel, tientallen opgepakt*. *Algemeen Dagblad*. Retrieved from <https://www.ad.nl/boxtel/alle-demonstranten-na-urenlange-bezetting-uit-varkensboerderij-boxtel-tientallen-opgepakt~a945b4a8/?referrer=https://www.google.com/>

Johnston, Hank. (1995). *A methodology for frame analysis: From discourse to cognitive schemata*. *Social movements and culture*, 4, 217-246.

Jones, M. (2013). *Rehabilitating Islamist extremists: Successful methods in prison-centred 'de-radicalisation' programmes*. *POLIS Journal*, 10, 111-121.

Jungkunz, Sebastian. (2019). Towards a Measurement of Extreme Left-Wing Attitudes. *German Politics*, 28(1), 101-122. doi:10.1080/09644008.2018.1484906

Justitie, Ministerie van. (2003). Bestrijding internationaal terrorisme; Brief minister met de notitie "Terrorisme en de bescherming van de samenleving". (KST69232, 27925, nr. 94). Den Haag.

Justitie, Ministerie van. (2005a). Terrorismebestrijding; Brief ministers ter aanbieding van het beleidskader Aanpak radicaliseringshaarden. Den Haag.

Justitie, Ministerie van. (2005b). Terrorismebestrijding; Nota radicalisme en radicalisering. Den Haag.

Kallis, Aristotle. (2013). Breaking Taboos and 'Mainstreaming the Extreme': The Debates on Restricting Islamic Symbols in Contemporary Europe. In Ruth Wodak, Majid Khosravini, & Brigitte Mral (Eds.), *Right-Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*. London: Bloomsbury Academic.

Karpantschov, René. (2015). Violence that matters! Radicalization and de-radicalization of leftist, urban movements—Denmark 1981–2011. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 7(1), 35-52.

Kaviaar, Joke. (2008). Waar blijft de Hollandse opstand? Retrieved from <http://www.jokekaviaar.nl/opstand.html>

Kaviaar, Joke. (2010). RARA, wiens rechtsorde is het? . Retrieved from <https://www.jokekaviaar.nl/RARA.html>

Kaviaar, Joke. (2016a). Popo's dagelijks 'werk': intimidatie, gijzeling, razzia, moord. Retrieved from <https://www.jokekaviaar.nl/popo.html>

Kaviaar, Joke. (2016b). Utrechtse politie faciliteert fascisten tijdens demonstratie tegen blackface. Retrieved from <https://www.indymedia.nl/node/37176>

Kaviaar, Joke. (2017). Geen nieuws: liegende smerissen krijgen vrijbrief voor intimidatie. Retrieved from <https://www.jokekaviaar.nl/liegende-smerissen-vrijbrief-intimidatie.html>

Kaviaar, Joke. (2018). Ben jij ook een 'CTER object'? Retrieved from <https://www.jokekaviaar.nl/CTER-object.html>

Kaviaar, Joke. (2019a). Grenzen en gevangenissen rijp voor de sloop. Retrieved from <https://jokekaviaar.nl/Grenzen-gevangenissen-rijp-voor-de-sloop.html>

Kaviaar, Joke. (2019b). Stop de Heksenjacht op antifascisten. Retrieved from <https://www.jokekaviaar.nl/Stop-de-heksenjacht-op-antifascisten.html>

Kaviaar, Joke. (2019c). Vrijheid voor de Malta 3. Retrieved from <https://www.jokekaviaar.nl/Vrijheid-voor-de-Malta-3.html>

Kešić, Josip, & Duyvendak, Jan Willem. (2019). The nation under threat: secularist, racial and populist nativism in the Netherlands. *Patterns of Prejudice*, 53(5), 441-463. doi:10.1080/0031322X.2019.1656886

Khalil, James. (2014). Radical beliefs and violent actions are not synonymous: How to place the key disjuncture between attitudes and behaviors at the heart of our research into political violence. *Studies in Conflict and Terrorism*, 37(2), 198-211.

Klandermans, Bert, & Mayer, Nonna. (2005). *Extreme right activists in Europe: Through the magnifying glass*: Routledge.

Klandermans, Bert, Stekelenburg, J van, Duijndam, Corina, Honari, Ali, Muis, Jasper, Sloomman, Marieke, . . . Mahieu, Guy. (2016). *Bedreigde identiteiten*. Retrieved from

Koehler, Daniel. (2017). *Understanding Deradicalization. Methods, tools and programs for countering violent extremism*. London & New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Koninkrijksrelaties, Ministerie van Binnenlandse Zaken en. (2006). *Actieplan Polarisering en Radicalisering 2007 - 2011*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Koopmans, Ruud. (2015). Religious Fundamentalism and Hostility against Out-groups: A Comparison of Muslims and Christians in Western Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 41(1), 33-57. doi:10.1080/1369183x.2014.935307

Kranenberg, Annieke. (2017, 19-11-2017). Alt-right in Nederland: Hoe Erkenbrand zich opmaakt voor de strijd om een blanke natie. *De Volkskrant*. Retrieved from <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/alt-right-in-nederland-hoe-erkenbrand-zich-opmaakt-voor-de-strijd-om-een-blanke-natie~b84d2136/>

Kruglanski, Arie W., Jasko, Katarzyna, Chernikova, Marina, Dugas, Michelle, & Webber, David. (2017). To the fringe and back: Violent extremism and the psychology of deviance. *American Psychologist*, 72(3), 217-230. doi:10.1037/amp0000091

Kundnani, Arun. (2015). *A decade lost: Rethinking radicalisation and extremism*: Claystone.

Kundnani, Arun, & Hayes, Ben. (2018). *The Globalisation of Countering Violent Extremism Policies. Undermining human rights, instrumentalising civil society*. Retrieved from https://www.tni.org/files/publication-downloads/the_globalisation_of_countering_violent_extremism_policies.pdf

L'Ami, D. (2018). *Waar staat de antifascistische beweging Antifa voor?* . Retrieved from <https://decorrespondent.nl/8167/waar-staat-de-antifascistische-beweging-antifa-voor/700992451269-4e977f8b>

- Lahoud, Nelly. (2020). Jihadism and Religious Ideology. In Magnus Ranstorp (Ed.), *Contextualising Salafism and Salafi-Jihadism* (pp. 54-69). Copenhagen: Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme.
- Lakoff, G. (2010). Why it matters how we frame the environment. *Environmental Communication*, 4(1), 70-81.
- Larsson, Göran. (2016). "One cannot doubt the potential effect of these fatwas on modern Muslim society." *1 Online Accusations of Disbelief and Apostasy: The Internet as an Arena for Sunni and Shia Muslim Conflicts. Studies in Religion/Sciences Religieuses*, 45(2), 201-221. doi:10.1177/0008429816631971
- Lascoumes, P., & LeGales, P. (2007). Understanding public policy through its instruments - From the nature of instruments to the sociology of public policy instrumentation. *Governance*, 20(1), 1-21.
- Leduc, Raphaël. (2020). The ontological threat of foreign fighters. *European Journal of International Relations*, 135406612094812. doi:10.1177/1354066120948122
- Lemke, Thomas. (2011). Critique and Experience in Foucault. *Theory, Culture & Society*, 28(4), 26-48. doi:10.1177/0263276411404907
- Li, Darryl. (2019). *The Universal Enemy: Jihad, Empire, and the Challenge of Solidarity*. Stanford: Stanford University Press.
- Lindekilde, Lasse. (2012). Neo-liberal governing of "radicals": Danish radicalization prevention policies and potential iatrogenic effects. *International Journal of Conflict and Violence (IJCV)*, 6(1), 109-125.
- Linden, Annette. (2009). *Besmet: Levenslopen en motieven van extreem-rechtse activisten in Nederland*. Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam.
- Lösel, Friedrich, King, Sonja, Bender, Doris, & Jugl, Irina. (2018). Protective factors against extremism and violent radicalization: A systematic review of research. *International Journal of Developmental Science*, 12, 89-102.
- Lounnas, Djallil. (2020). The Failed Ideological Hybridization of the Islamic State. *Studies in Conflict & Terrorism*, 1-29. doi:10.1080/1057610x.2020.1759186
- Lowe, David. (2017). Prevent Strategies: The Problems Associated in Defining Extremism: The Case of the United Kingdom. *Studies in Conflict & Terrorism*, 40(11), 917-933. doi:10.1080/1057610x.2016.1253941
- LSE. (2019). *Radicalisering*. Retrieved from <https://www.landelijksteunpuntextremisme.nl/over-het-lse/radicalisering>
- Maher, Shiraz. (2016). *Salafi-Jihadism: The history of an idea*: Oxford University Press.

- Malet, David, & Hayes, Rachel. (2018). Foreign Fighter Returnees: An Indefinite Threat? *Terrorism and Political Violence*, 1-19. doi:10.1080/09546553.2018.1497987
- Malik, Kenan. (2013). *Multiculturalism and its discontents. Rethinking diversity after 9/11*. London: Seagull Books.
- Mandaville, Peter. (2017). Designating Muslims: Islam in the Western Policy Imagination. *The Review of Faith & International Affairs*, 15(3), 54-65. doi:10.1080/15570274.2017.1354466
- Mandel, David R. (2009). Radicalization: What does it mean? In Thomas M. Pick, Anne Speckhard, & Beatrice Jacuch (Eds.), *Home-Grown Terrorism: Understanding and Addressing the Root Causes of Radicalisation among Groups with an Immigrant Heritage in Europe* (pp. 101–113). Brussels: IOS Press.
- Manjikian, Mary. (2017). Walking a Thin Line: The Netherland's Counterterrorism Challenge. In (pp. 371-392): Palgrave Macmillan UK.
- March, Luke, & Mudde, Cas. (2005). What's Left of the Radical Left? The European Radical Left after 1989: Decline and Mutation. *Comparative European Politics*, 3, 23-49.
- March, Luke, & Rommerskirchen, Charlotte. (2012). Out of left field? Explaining the variable electoral success of European radical left parties. *Party Politics*, 21(1), 40-53.
- Mattes, Astrid. (2018). How religion came into play: 'Muslim' as a category of practice in immigrant integration debates. *Religion, State and Society*, 46(3), 186-205. doi:10.1080/09637494.2018.1474031
- Mavelli, Luca. (2013). Between Normalisation and Exception: The Securitisation of Islam and the Construction of the Secular Subject. *Millennium: Journal of International Studies*, 41(2), 159-181. doi:10.1177/0305829812463655
- Mazumdar, A. (2013). Left-Wing Extremism and Counterinsurgency in India: The 'Andhra Pradesh Model'. *Strategic Analysis*, 37(4), 446-462.
- McNeil-Willson, Richard, Gerrand, Vivian, Scrinzi, Francesca, & Triandafyllidou, Anna. (2019). Polarisation, Violent Extremism and Resilience in Europe today: An analytical framework (BRaVE D 2.1). Retrieved from <http://brave-h2020.eu/publications>
- MDRSachsen. (2020). Mehrere Strafverfahren nach Pegida-Demonstration in Dresden. Retrieved from <https://www.mdr.de/sachsen/dresden/dresden-radebeul/pegida-dresden-strafverfahren-demonstration-gegendemonstration-100.html>
- Meeuwissen, Marjanka. (2019, 22-07-2019). Het regent bakstenen en vooral véél eieren bij flyeractie Pegida, flyeraars en pers bekogeld. Omroep Brabant. Retrieved from <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3018331/Het-regent-bakstenen-en-vooral-veel-eieren-bij-flyeractie-Pegida-flyeraars-en-pers-bekogeld>

Merz, Fabien. (2017). Dealing with jihadist returnees: A tough challenge. *CSS Analyses in Security Policy*, 210.

Ministerie van Algemene Zaken. (2001). Bestrijding internationaal terrorisme; Brief ministers met 'Actieplan terrorismebestrijding en veiligheid (kst-27925-10).

Mondon, Aurelien, & Winter, Aaron. (2017). Articulations of Islamophobia: from the extreme to the mainstream? *Ethnic and Racial Studies*, 40(13), 2151-2179.
doi:10.1080/01419870.2017.1312008

Mondon, Aurelien, & Winter, Aaron. (2020). *Reactionary Democracy: How Racism and the Populist Far Right Became Mainstream*: Verso Books.

Moors, Annelies. (2014). Face veiling in the Netherlands: public debates and women's narratives. In Eva Brems (Ed.), *The experiences of face veil wearers in Europe and the law* (pp. 19-41). Cambridge: Cambridge University Press.

Moors, Hans, Balogh, Lenke, Donselaar, Jaap van, & Graaff, Bob de. (2009). *Polarisatie en radicalisering in Nederland. Een verkenning van de stand van zaken in 2009*. Retrieved from

Mudde, Cas. (1995). Right-wing extremism analyzed: a comparative analysis of the ideologies of three alleged right-wing extremist parties (NPD, NDP, CP'86). *European Journal of Political Research*, 27(2), 203-224.

Mudde, Cas. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. New York: Cambridge University Press.

Mudde, Cas. (2016). *SYRIZA: The Failure of the Populist Promise. Reform and Transition in the Mediterranean*. London: Palgrave Macmillan.

Muis, Jasper, & Immerzeel, Tim. (2017). Causes and consequences of the rise of populist radical right parties and movements in Europe. *Current Sociology*, 65(6), 909-930.
doi:10.1177/0011392117717294

Mythen, Gabe. (2020). Against the Odds? Unraveling the Paradoxes of Risk Prevention in Counter-Radicalization Strategy. In John Pratt & Jordan Anderson (Eds.), *Criminal Justice, Risk and the Revolt against Uncertainty* (pp. 167-189). Cham: Springer International Publishing.

Navest, Aysha, De Koning, Martijn, & Moors, Annelies. (2016). CHATTING ABOUT MARRIAGE WITH FEMALE MIGRANTS TO SYRIA. *Anthropology Today*, 32(2), 22-25.
doi:10.1111/1467-8322.12241

NCTV. (2014a). *Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme - Overzicht maatregelen en acties*. Retrieved from Den Haag:

NCTV. (2014b). Het mondiaal jihadisme. Een fenomeenanalyse en een reflectie op radicalisering

Retrieved from

<https://www.nctv.nl/binaries/nctv/documenten/rapporten/2014/11/12/het-mondiaal-jihadisme---een-fenomeenanalyse-en-een-reflectie-op-radicalisering/Het+mondiaal+jihadisme+-+een+fenomeenanalyse+en+een+reflectie+op+radicalisering.pdf>

NCTV. (2016). Nationale Contraterrorismestrategie 2016-2020. Retrieved from <https://www.nctv.nl/documenten/rapporten/2016/07/11/nationale-contraterrorismestrategie-2016-2020>

NCTV. (2019a). Definities gebruikt in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland. Retrieved from <https://www.nctv.nl/onderwerpen/dtn/definities-gebruikt-in-het-dtn>

NCTV. (2019b). Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 51. Retrieved from

NCTV. (2020). Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 52. Retrieved from

Nesser, Petter. (2006). Jihadism in Western Europe After the Invasion of Iraq: Tracing Motivational Influences from the Iraq War on Jihadist Terrorism in Western Europe. *Studies in Conflict & Terrorism*, 29(4), 323-342. doi:10.1080/10576100600641899

Newton, Ken. (2017). Political trust and the mass media. In Tom W.G. Van der Meer & Sonja Zmerli (Eds.), *Handbook on political trust* (pp. 353-372). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

NOS. (2019). Drie tieners beschuldigd van kapen schip uit Libie. Retrieved from <https://nos.nl/artikel/2278242-drie-tieners-beschuldigd-van-kapen-schip-uit-libie.html>

NTAdvies. (2018). De nieuwe generatie extreemrechts en haar online schaduw. Retrieved from

NU.nl. (2019). Tientallen activisten in Boxtel opgepakt na bezetting varkenshouderij. Retrieved from <https://www.nu.nl/binnenland/5890290/tientallen-activisten-in-boxtel-opgepakt-na-bezetting-varkenshouderij.html>

Office, US Attorney's. (2015). *A Framework for Prevention and Intervention Strategies: Incorporating Violent Extremism into Violence Prevention Efforts*

Olsson, Susanne. (2020a). Different Types of Salafism: On Creed and Deed. In Magnus Ranstorp (Ed.), *Contextualising Salafism and Salafi Jihadism* (pp. 37-54). Copenhagen: Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme.

Olsson, Susanne. (2020b). "True, Masculine Men Are Not Like Women!": Salafism between Extremism and Democracy. *Religions*, 11(3), 118.

- Pargeter, Alison. (2005). The Islamist Movement in Morocco. *Terrorism Monitor*, 3(10).
- Paulussen, Christophe, & Pitcher, Kate. (2018). Prosecuting (potential) foreign fighters: legislative and practical challenges: International Centre for Counter-Terrorism (ICCT).
- Pektas, Serafettin, & Leman, Johan. (2019). Prospects for Counter-Theology against Militant Jihadism. In Serafettin Pektas & Johan Leman (Eds.), *Militant Jihadism: Today and Tomorrow* (Vol. 6, pp. 187-216). Leuven: Leuven University Press.
- Pen, Hanneloes. (2020). Onderzoek: belager koosjer restaurant HaCarmel had terroristisch motief Het Parool. Retrieved from <https://www.parool.nl/amsterdam/onderzoek-belager-koosjer-restaurant-hacarmel-had-terroristisch-motief~be14416a/>
- Pistone, Isabella, Eriksson, Erik, Beckman, Ulrika, Mattson, Christer, & Sager, Morten. (2019). A scoping review of interventions for preventing and countering violent extremism: Current status and implications for future research. *Journal for Deradicalisation*, Summer(19), 1-84.
- Poot, Christianne Josephine, Sonnenschein, Anne, & Soudijn, Melvin Roan Jasper. (2009). *Jihadistisch terrorisme in Nederland: Een beschrijving op basis van afgesloten opsporingsonderzoeken*: Boom Juridische uitgevers.
- Poulter, James. (2015). The English Far-right's war on anti-fascist Football Ultras. Retrieved from https://www.vice.com/en_uk/article/4wm3jb/is-english-far-right-hooligans-war-on-left-wing-football-ultras-spreading-to-the-premier-league-181
- Prisk, Dan. (2017). The hyperreality of the alt right: how meme magic works to create a space for far right politics. *SocArXiv Papers*. doi:10.31235/osf.io/by96x
- Quigley, John. (2002). International law violations by the United States in the Middle East as factor behind anti-American terrorism. *University of Pittsburgh Law Review*, 63(4), 815-836.
- Ragazzi, Francesco. (2016). Suspect community or suspect category? The impact of counter-terrorism as 'policed multiculturalism'. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(5), 724-741. doi:10.1080/1369183x.2015.1121807
- Ramm, Christoph. (2010). The Muslim Makers - How Germany 'Islamizes' Turkish Immigrants. *Interventions*, 12(2), 183-197. doi:10.1080/1369801x.2010.489692
- RAN. (2017). Responses to Returnees: Foreign Terrorist Fighters and their Families. Retrieved from https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/ran_br_a4_m10_en.pdf
- Remkes, J.W. (2004). Brief van de Minsister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. 'Terrorismebestrijding'. (TKSG 29754, nr.4).

- Roex, Ineke, Stiphout, S van, & Tillie, Jean. (2010). Salafisme in Nederland: aard, omvang en dreiging. Retrieved from Amsterdam:
- Roks, R., & Van der Schoot, Judith. (2019). Het aanpassingsdilemma online: een verkennend onderzoek naar extreemrechts op social media. *Tijdschrift voor Criminologie* 61(3), 225-245.
- RTLXL. (2019). Ruim 200 activisten bezetten varkensboerderij in Boxtel. Retrieved from <https://www.rtlxl.nl/programma/rtl-nieuws/2878400a-f42f-451f-95e1-fb13c1a066a7>
- Sarma, K.M. (2017). Risk assessment and the prevention of radicalization from nonviolence into terrorism. *American Psychologist*, 72, 278-288.
- Sayer, A. (2005). *The Moral Significance of Class*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schelfaut, Sanne. (2019, 24-03-2019). Anti-fascisten nemen geen afstand van betoger die Baudet dood wenst. *Algemeen Dagblad*. Retrieved from <https://www.ad.nl/binnenland/anti-fascisten-nemen-geen-afstand-van-betoger-die-baudet-dood-wenst~a086cacb/>
- Schmid, Alex P. (2013). Radicalisation, de-radicalisation, counter-radicalisation: A conceptual discussion and literature review. *ICCT Research Paper*, 97(1), 22.
- Schmid, Alex P. (2014). *Violent and Non-Violent Extremism: Two Sides of the Same Coin?* Retrieved from The Hague: <http://www.icct.nl/download/file/ICCT-Schmid-Violent-Non-Violent-Extremism-May-2014.pdf>
- Schoof, Rob. (1999, 26-10-1999). Ook Musharraf stuit op fundamentalisten. *NRC Handelsblad*. Retrieved from <https://advance-lexis-com.ru.idm.oclc.org/api/document?collection=news&id=urn:contentItem:48KF-0JV0-0150-W258-00000-00&context=1516831>
- Schulz, Anne, Wirth, Werner, & Müller, Philipp. (2020). We Are the People and You Are Fake News: A Social Identity Approach to Populist Citizens' False Consensus and Hostile Media Perceptions. *Communication Research*, 47(2), 201-226. doi:10.1177/0093650218794854
- Schuurman, Bart, & Bakker, Edwin. (2016). Reintegrating jihadist extremists: evaluating a Dutch initiative 2013-2014. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 8(1), 66-85.
- Schuurman, Bart, & Taylor, Max. (2018). Reconsidering radicalization: fanaticism and the link between ideas and violence. *Perspectives on Terrorism*, 1(12), 3-22.
- Schuurman, Bart, & Van der Heide, Liesbeth. (2016). Foreign fighter returnees & the reintegration challenge. In. Brussels: Radicalization Awareness Network.

Sedgwick, Mark. (2015). Jihadism, narrow and wide: The dangers of loose use of an important term. *Perspectives on Politics*, 9(2).

Shoshan, Nitzan. (2016). *The management of hate: Nation, affect, and the governance of right-wing extremism in Germany*: Princeton University Press.

Silke, Andrew, & Veldhuis, Tinka. (2017). Countering Violent Extremism in Prisons: A review of key recent research and critical research gaps. *Perspectives on Terrorism*, 11(5), 1-11.

Silva, Bruno Castanho. (2018). Populist radical right parties and mass polarization in the Netherlands. *European Political Science Review*, 10(2), 219-244.

Spalek, Basia, & Davies, Lynn. (2012). Mentoring in Relation to Violent Extremism: A Study of Role, Purpose, and Outcomes. *Studies in Conflict and Terrorism*, 35(5), 354-368.

Staatscourant. (2019, 43628). Covenant Terrorismefinanciering Taskforce. In Koninkrijk der Nederlanden (Ed.).

Stanley, Tony, & Guru, Surinder. (2015). Childhood Radicalisation Risk: An Emerging Practice Issue. *Social Work in Action*, 27(5), 353-366.

Stavrakakis, Yannis, & Katsambekis, Giorgos. (2014). Left-wing populism in the European periphery: the case of SYRIZA. *Journal of Political Ideologies*, 19(2), 119-142.

Stephens, W., Sieckelinck, S., & Boutellier, H. (2019). Preventing Violent Extremism: A review of the literature. *Studies in Conflict and Terrorism*, 1-16.

doi:10.1080/1057610X.2018.1543144

Sterkenburg, Nikki. (2020, 22-01-2020). Hoe het extreemrechtse geluid gewoon werd. *Vrij Nederland*. Vrij Nederland.

Stern, J.E. (2014). X: a case study of a Swedish Neo-Nazi and his reintegration into Swedish society. *Behavioral Sciences and the Law*, 32(3), 440-453.

Storm, Peter. (2019a). Niks doodsb bedreiging. Hou die rug eens recht. Retrieved from <https://www.krapuul.nl/blog/2735807/niks-doodsbedreiging-hou-die-rug-eens-recht/>

Storm, Peter. (2019b). Regrette rien! Over het belang van rechte ruggen. Retrieved from <https://www.krapuul.nl/blog/2736386/regrette-rien-over-het-belang-van-rechte-ruggen/>

Stritzel, Holger. (2007). Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations*, 13(3), 357-383.

doi:10.1177/1354066107080128

Stritzel, Holger. (2011). Security, the translation. *Security Dialogue*, 42(4-5), 343-355.

doi:10.1177/0967010611418998

Suler, John. (2004). The Online Disinhibition Effect. *CyberPsychology & Behavior*, 7(3), 321-326.

Thomas, K.V. (2014). *Left-wing extremism and human rights: The role of civil liberties groups in Andhra Pradesh*. New Delhi: Sage Publications.

Tierolf, Bas, Drost, Lisanne, & Van Kapel, Maaïke. (2018). Zevende rapportage racisme, antisemitisme en extreemrechts geweld in Nederland. Retrieved from https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/118004_Zevende_rapportage_racisme_antisemitisme_extreem_rechts_geweld-2.pdf

Timmermans, Chiel. (2020, 11-01-2020). Eindhoven kreeg te maken met 130 demonstraties in één jaar. *Eindhovens Dagblad*. Retrieved from <https://www.ed.nl/eindhoven/eindhoven-kreeg-te-maken-met-130-demonstraties-in-een-jaar~ad6f2eb1/>

Turner, John. (2010). From Cottage Industry to International Organisation: The Evolution of Salafi-Jihadism and the Emergence of the Al Qaeda Ideology. *Terrorism and Political Violence*, 22(4), 541-558. doi:10.1080/09546553.2010.485534

Van Beers, Merel. (2019, 24-08-2019). Meat the Victims voor de rechter: activisten of extremisten? *Brabants Dagblad*. Retrieved from <https://www.bd.nl/home/meat-the-victims-voor-de-rechter-activisten-of-extremisten~a64862d2/?referrer=https://www.google.com/>

Van der Heide, Liesbeth, & Schuurman, Bart. (2018). Reintegrating terrorists in the Netherlands: Evaluating the Dutch approach. *Journal for Deradicalisation*, Winter(17), 196-239.

Van der Meer, Tom. (2017). Voorbij de politieke crisis - Over de steeds terugkerende angst voor een democratische legitimiteitscrisis. In. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Van der Meer, Tom, Van der Kolk, Henk, & Rekker, Roderik. (2017). Nationaal Kiezersonderzoek 2017. Retrieved from

Van der Meer, Tom, & Zmerli, Sonja. (2017). The deeply rooted concern with political trust. In Sonja Zmerli & Tom W.G. Van der Meer (Eds.), *Handbook on political trust* (pp. 1-16). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Van Donselaar, Jaap. (1991). *Fout na de oorlog: fascistische en racistische organisaties in Nederland, 1950-1990*. Amsterdam: B. Bakker.

Van Donselaar, Jaap. (1995). *De staat paraat? de bestrijding van extreem-rechts in West-Europa*. Amsterdam: Babylon-De Geus.

- Van Es, Margaretha. (2018). Muslims Denouncing Violent Extremism. Competing Essentialisms of Islam in Dutch Public Debate. *Journal of Muslims in Europe*, 7(2), 146-166.
- Van Es, Margaretha. (2019). The promise of the social contract: Muslim perspectives on the culturalization of citizenship and the demand to denounce violent extremism. *Ethnic and Racial Studies*, 42(16), 141-158. doi:10.1080/01419870.2019.1600710
- Van Es, Margaretha. (2020). Roasting a pig in front of a mosque: How pork matters in Pegida's anti-Islam protest in Eindhoven. *Religions*, 11(7), 359. doi:10.3390/rel11070359
- Van Gestel, B., Kouwenberg, R.F., & Van Berkel, J.J. (2020). Evaluatie Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding. Den Haag: WODC.
- Van Gool, Rosa, & Van de Ven, Coen. (2020, 27-05-2020). Via sociale media: elke 83 seconden. *De Groene Amsterdammer*.
- Van Ham, Tom, Hardeman, Manon, Van Esseveldt, Juno, Lenders, Anouk, & Van Wijk, Anton. (2018). Links-extremisme in beeld. Een verkennend onderzoek naar links-extremistische groeperingen in Nederland. Retrieved from https://www.wodc.nl/binaries/2867_Samenvatting_tcm28-323559.pdf
- Van Meeteren, M. J., & Van Oostendorp, L. N. (2019). Are Muslims in the Netherlands constructed as a 'suspect community'? An analysis of Dutch political discourse on terrorism in 2004-2015. *Crime, Law and Social Change*, 71(5), 525-540. doi:10.1007/s10611-018-9802-y
- Veldhuis, T.M., Gordijn, E.H., Lindenberg, S., & Veenstra, R. . (2010). Terroristen in detentie: evaluatie van de Terroristenafdeling. Retrieved from https://www.wodc.nl/binaries/volledige-tekst_tcm28-71208.pdf
- Verdonschot, Leon. (2019, 30-07-2019). 'Ik ben niet uit op het martelaarschap'. *Nieuwe Revu*.
- Vergani, Matteo, Iqbal, Muhammad, Ilbahar, Ekin, & Barton, Greg. (2018). The Three P's of radicalization: Push, pull and personal. A systematic scoping review of the scientific evidence about radicalization into violent extremism. *Studies in Conflict and Terrorism*, 1-32. doi:10.1080/1057610X.2018.1505686
- Vermeeren, Hans. (2019, 03-09-2019). Pegida mag niet meer naar Eindhovense moskeeën. *Eindhovens Dagblad*. Retrieved from <https://www.ed.nl/eindhoven/pegida-mag-niet-meer-naar-eindhovense-moskeeën~a52717fd/>
- Vieten, Ulrike M. (2016). Far Right Populism and Women: The Normalisation of Gendered Anti-Muslim Racism and Gendered Culturalism in the Netherlands. *Journal of Intercultural Studies*, 37(6), 621-636. doi:10.1080/07256868.2016.1235024

Vliek, Maria. (2018). Challenging secularities, challenging religion: 'Secularist ex-Muslim voices' in the British debate on Islam and freedom of expression. *Journal of Religion in Europe*, 11(4), 348-377.

Wæver, Ole. (1993). *Securitization and desecuritization*: Centre for Peace and Conflict Research Copenhagen.

Wagemakers, Joas. (2011). 'Seceders' and 'Postponers'? An Analysis of the 'Khawarij' and 'Murji'a' Labels in Polemical Debates between Quietist and Jihadi-Salafis. In Jeevan Deol & Zaheer Kazmi (Eds.), *Contextualising Jihadi Thought* (pp. 145-165). New York: Columbia University Press.

Wagemakers, Joas. (2020). Salafism: Generalisation, Conceptualisation and Categorisation. In Magnus Ranstorp (Ed.), *Contextualising Salafism and Salafi Jihadism*. (pp. 21-37). Copenhagen: Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme.

Walklate, Sandra, & Mythen, Gabe. (2014). *Contradictions of terrorism: Security, risk and resilience*. London: Routledge.

Weggemans, D, & De Graaf, Beatrice. (2015). Na de vrijlating: Een exploratieve studie naar recidive en re-integratie van jihadist ex-ge-detineerden. Retrieved from Apeldoorn: <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/38270/nadevrijlating.pdf?sequence=1>

Weisskircher, Manès, & Berntzen, Lars Erik. (2019). Remaining on the streets. Anti-Islamic PEGIDA mobilization and its relationship to far-right party politics. In Manuela Caiani & Ondrej Císar (Eds.), *Radical Right 'Movement Parties' in Europe*. Abingdon: Routledge.

Werkgelegenheid, Ministerie van Sociale Zaken en. (2016). Normatief kader problematisch gedrag. Met een focus op salafisme. Retrieved from Den Haag:

Wesseling, Mara, & De Goede, Marieke. (2018). *Beleid bestrijding terrorismefinanciering*. Retrieved from Amsterdam:

Wiktorowicz, Quintan. (2006). Anatomy of the Salafi Movement. *Studies in Conflict & Terrorism*, 29(3), 207-239. doi:10.1080/10576100500497004

Windisch, Steven, Simi, Pete, Ligon, Gina Sott, & McNeel, Hillary. (2017). Disengagement from ideologically-based and violent organizations; A systematic review of the literature. *Journal for Deradicalisation*, Winter(9), 1-38.

Winter, Aaron. (2019). Online Hate: From the far-right to the 'alt-right' and from the margins to the mainstream. In K. Lumsden & E. Harmer (Eds.), *Online Othering*. London: Palgrave Macmillan.